

FUNDACJA GENERALI ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polej
87-100 Toruń, ul. ... 2646 57 00 22 186
e-mail: ...@wp.pl ...@poczta.onet.pl
NIP 956 47 25 127 ... 263 000 000
Nr r-ku 82 1050 1506 0000 0000 5002 0244

++

Bogdan Ziółkowski

87-800 Włocławek

Włocławek
BOL-AK

++

materiały z 1 PAK
prześlaskać
dr B. Ziółkowski

++
Sokołowski Florian
ps. "Jerzy" "Wandalin"
M-11411913 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Sokolowski Florian

P:56-1141/1918 Pom.

Wrocławskie BGS-AN

- I./1. Relacja 9 1-11
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora 13 1-15
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora 2 1-2
- II. Materiały uzupełniające relację 13 1-18
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
- 1) z Janem Sarre k. 4 s. 1-4
- .....
- .....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 18
- VI. Fotografie dwa ikonoskafii

akta IPW By 044/171
1/1. Pelaja-Sokotowski Flomian

1. Sokotowski Flomian - odpis z archiwum -
- chronologiczny przebieg służby wojskowej
do 1. 11. 1918, kserokop. m. p. (IPW) k. 2 s. 1-2
2. "Życiomyś" (notasmy) Flomiana Sokotow-
skiego, napis kserokop. (IPW) k. 3 s. 3-5
3. Życiomyś (odpis) Flomiana Sokotowskiego,
mpis kserokop. (IPW) k. 1 s. 6
4. Odpis pisma F. Sokotowskiego z
23.04. 1937 do Prezjnty Krajza i
Medalu Niepodległości w Wnie, kserokop.
onyg. (IPW) k. 1 s. 7-8
5. Odpis - życiomyś (bez doty) mpis, kserokop.
(IPW) k. 1 s. 9
6. Raport z 16.02. 1946 dotyczący
F. Sokotowskiego, mpis, kserokop. onyg.
(IPW) k. 1 s. 10-11

Kożanski Florian.

Odpis z archiwum.

15
A01

Chronologiczny przebieg służby wojskowej do 1 listopada 1918r.

Przyjął do wojska jako poborowy przez kom. poborowego
 Wołyńskiego powiatu 26/4 r. 25. Wydzielony do Odeskiej szkoły
 wojskowej 1. VII. 1915r. gdzie został mianowany 27. junkiem
 12. 1915r. Mianowany na 1. stopniu rozkazem L 1506 chorążym
 11. 1915r. Wydzielony do 234. zapas. batalionu jako oficer kompanijny 11 komp
 11. 1915r. W 1916r. mianowany dowódcą kompanii
 29. 1916r. Wydzielony z tegoż batalionu do armii cywilnej
 1. VI. 1916r. Zaliczony do 197 pułku leśnego piechoty fr. polowej
 jako oficer kompanijny 5 komp 7. 6. 1916r. Wydzielony na oficerskie
 kursy w Szkole XI. Armii rozkazem wo 363 z 15. XII. 1916r.
 Mianowany dowódcą 10 komp. 197. p.p. rozkaz wo 364 z 16. XII. 1916r.
 Przeniesiony do 50 Dyw. p. przeniesiony do N.P. Odeskiego okręgu rozkaz
 1501 dnia 10. 11. 1917r. Wznowiony do pułku strzelców polowych 1. Armii
 Włoch. i mianowany w zastępstwie dowódcą 2 komp. 1. V. 1918r.
 W czasie demobilizacji Odeskiego Okręgu zwolniony 23. IV. 1918r.
 Przeniesiony do N.P. 3 korpusu w Niemczech i mianowany do batalionu
 niemieckiego jako dowódcą 2 komp. 10. 1. 1918r. Demobilizacji 3 korpusu
 dnia 23. 6. 1918r.

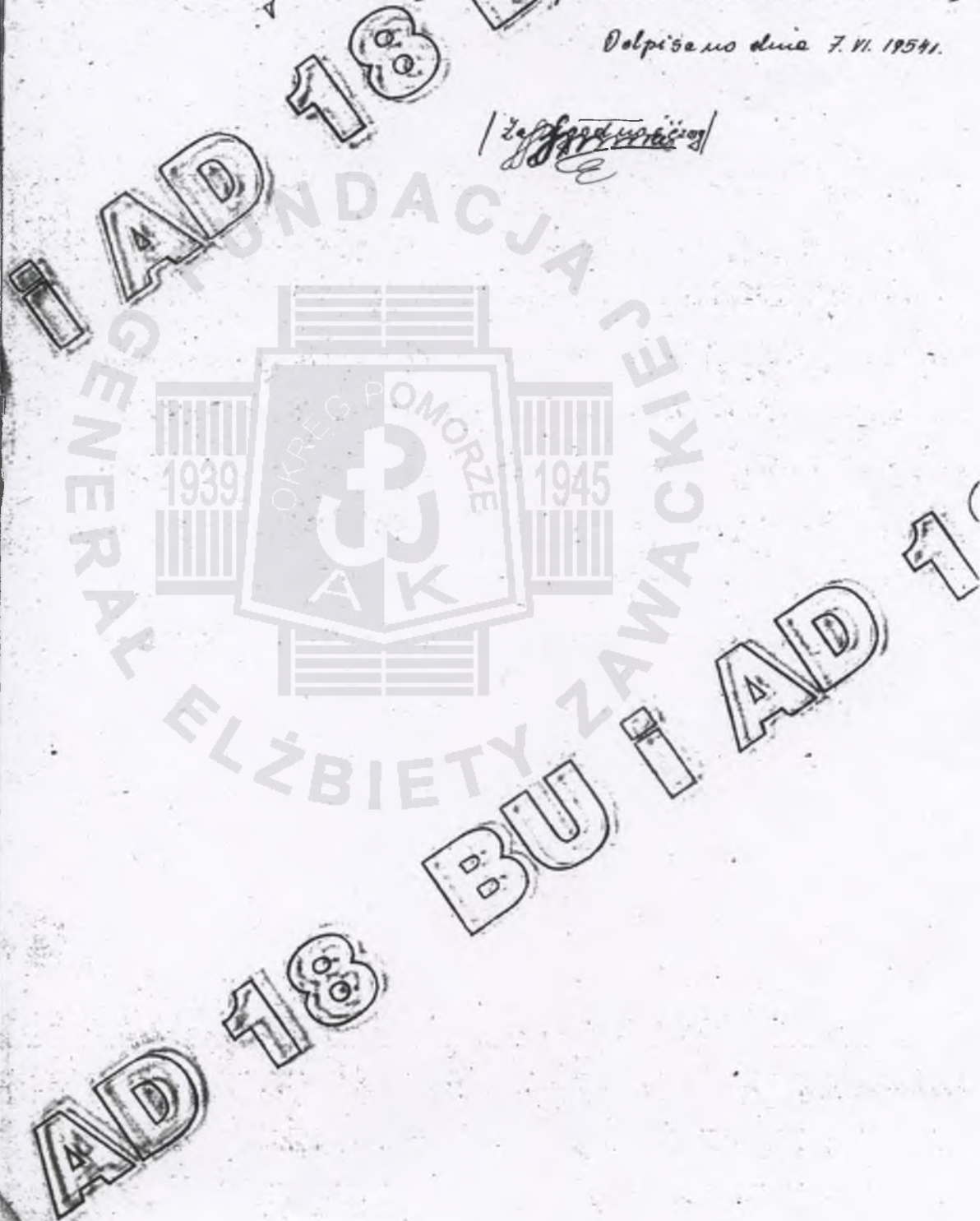
Służba po 1 listopada 1918r. w Wojsku Polskim.

Przebieg służby wojskowej do 1 listopada 1918r. w Wojsku Polskim.
 Przeniesiony do N.P. Gen. Żeligowskiego do kompanii oficerskiej jako tercjant
 7. III. 1919r. Wznowiony dowódcą sztabowej komp.
 1. p. strzelców kaw. 29. p.p. / dnia 22. I. 1919r. - brał czynny
 udział w walkach w Odessie w grudniu 1918r. W walkach z bolszewi-
 kami w zdobyciu Górzpo dnia 7. II. 1919r. Brał czynny udział
 w organizowaniu wojsk koalicyjnych, podległ odwołaniu wojsk koalicyj-
 nych

z Odessy 4. IV. 1919. W bitwach z Ukraińcami z pod Stanisza
do Zbrucza (14 p.p.) obcine 29 p.p. w roku 1919. Przemian
O. K. T. W. Stanisza wójt w charakterze Dowódcy dworca 10
Przemianowy z O. K. T. W. Stanisza wójt rozkazem D. O. G. z
16 z 23/VII. 1921. do Paom. (Lub.) wójt 10.

Ważnym dowódcą 3 Korp. rozkazem D. O. wójt 10 wójt
Dolpisanu dnia 7. VI. 1954.

[Signature]

AD

Życiorys

Urodziłem się 12.7.1894r. w m. Lefniekórk.
 pow. Chełm-Lub. zabrałem średni ukouerytar.
 u Kerezu na Krym. Do wojska rosyjsk
 zostałem powołany na ~~10.10.1915r~~ w kwietniu 1915r
 a na jesień 1915r. skończyłem
 ofic. szkolenie w Odessie. Byłem na
 froncie od zach. do 1917r do maja
 w 1918r. wstąpiłem do Wojska Polskiego.
 W wojsku polskim przesłużyłem do paź.
 1935r. W 1935r. zostałem
 przeniesiony w stan spocz. Na emeryj
 ze zaimieszkaniem w Bydgoszczy.
 Podczas wojny pracowałem jako
 stróż nocny w majątku Cyole
 Włodawek gm. Lubien. W 1943 roku
 1944r. styczniu byłem arenkorsary
 przez gestapo, za należenie do Żwiq.
 Organizac. Wojskowej. Byłem w więzi
 u Włodawek, w Łodzi i Radogoszczy
 przezem przewieziony zostałem do Oboru
 kome. w Mauthausen. Do polski wróciłem
 w lipcu 1945r. Ta zostałem umyśl.
 chorem żoną. Zostałem pracować w
 Bydgoskiej Spółdzielni Spożywców
 Pracowałem w tej spółce, do maja 1950
 przezem zostałem zwolniony.
 Zostałem chorować na nerwy. Byłem

Zakładzie dla nerwowo-chorych
 Gnieź 4 1950 i 5 1/2 mies. 1951
 Zona moja była w Zakładzie dla
 Umysłowo chorych 08.08.1946r. do
 19 października 1951. W tej chwili zona
 jest w Zakładzie Specjalnym w Falnu-
 rowie pow. Bydgosk. Są tam chorzy, którzy
 do rozumu już nie wrócą.
 Ojciec mój Franciszek miał 22 m-
 ciesiąt. Dzieci było 8ro z tego stwor-
 wyjechali do Ameryki. W kraju pozost-
 ało również czwor.

Emerytury pobieram 282^{zł}. i od ka-
 zynki, która u mnie miesięczka z me-
 obrymnie 100^{zł}. Nie zależnie od tego
 mogę pomóc od brata z Ameryki.

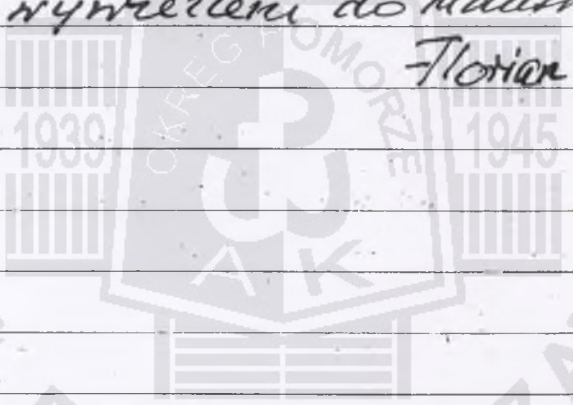
Moje zeznanie:

W roku 1943r. na jesieni przyjechał
 Józef Olzowski jak mi wiadomo
 wyżej wymienioną przedostatni
 był z Włocławka. Ja mieszkałem
 we wsi Kaliska, gm. Lubień, pow.
 i mówił że przytey b. wojskowy
 należeć do organizacji wojskowej
 dalej mówi mi, że po przyjeździe
 zamianuje Inspektorem we Włocławku
 W następna parę tygodni był
 i poaresztował wszystkich.

AD

gestapo osadziło nas w więzieniu
 był tam i Olczewski. Podczas aresztowa-
 nia byłem w łazience na oczach żony dla-
 tej zwarjowała z Olczewskim i zaci-
 byłem skutki i nożem do fotografii, poz-
 jej go nie widziałem. Namawiał mnie
 do należności do związku Stanisław
 Turno którego znałem, a on przyszedł
 z Olczewskim Turno był wówczas rzeczo-
 wiczką Kryniewice. Jego Niemcy spu-
 stili na Radogonazy, a porostali aresztowa-
 wani i przewiezieni do Mauthausen.

Florian Skólowski

był
 a
 ma
 nie
 który
 2 mar
 wro
 2020
 1 ka
 mska
 o cta
 ksi
 ai do
 'omno
 podob
 atem
 m. tote
 :owy n
 z wy
 stępn
 wroca
 Sa d

BU I AD 1
 BU I AD 18
 BU I AD 1

311/6

O d p i s

73

Ż Y C I O R Y S

Urodziłem się w Chełmie - Lub. Gimnazjum ukończyłem w Warszawie w 1913r. im. Rocha Kowalskiego przy ul. Swietokrzysk. 27 i 1 r. stud. w Instytucie Rolniczym w Puławach.

Do wojska rosyjskiego zostałem powołany w sierpniu 1914 r. 2 Dyw. gen Zeligowskiego powrociłem do Polski w maju 1919 r.. W stan spoczynku zostałem przeniesiony 31.XII.1935 r., a 21.8.1939 zostałem ponownie powołany do W.P. Od 17.1.1940. pracowałem jako samodzielny Komendant akcji konspiracyjnej Bol. Dnia 21.1.1944 zostałem aresztowany przez Gestapo we wsi Kałiski gm. Lułow. Włocławskiego, poczem zostałem przewieziony do więzienia w Włocławku, następnie do Łodzi i wreszcie do Bydgoszczy i dni 4.IX. przewieziono mnie do obozu konc. w Manthausen.

Dnia 5.5.45 oboz został uwolniony przez wojska Amaryk. Po powrocie do Polski dnia 19.7.1945 r. meldowałem się w Komisji Rehabilitacyjnej M.O.N. Od dnia 25.XI.46 do 31.8.46 byłem Zarządcą Państwowego Majątku Kot Od 1.IV.46 jestem bez pracy.

/-/ Sokołowski Florian

1

Florian Sokołowski
w st. spocz.

Bydgoszcz dnia 23.IV.37r.

O d p i s

Kapituła Krzyża i Medalu Niepodległości
Warszawa Aleje Ujazdowskiego Nr.1.

Proszę o zamianę Medalu Niepodległości na Krzyż Niepodległości następującym przebiegu mej pracy niepodległościowej.

Służąc z poboru w b. armii rosyjskiej w 197 lesnym pułku piechoty w 1917 r. na froncie Brusilowa w Małopolsce Wschodniej zorganizowałem Związek Wojsk. Polskich 50 Dywizji, przyczym na walnym zebraniu zostałem wybrany prezesem tegoż Związku. Praca niepodległościowa polegała na dostarczaniu rozsianych/względnie rozrzuconych / w całej dywizji broń, oraz na uswiadomieniu ich przez możliwe częste zbiórki, prępnym dostarczanie piem polskio. Pomagał mi w tej pracy pułkownik lekarz Szymanski - Kwatermistrz 197 lesnego pułku, a następnie były baonu w oddziałach odeskich Szymanskiego.

Jako świadków powyższego przytaczam: mjr. lek. w st. spocz. Wojcik Wacław - były lekarz 197 P.P., oraz p. Damazy Małanowski - lekarz kasy skarb. w Toruniu - były dowódca konnych zwiadowców 197 P.p

Z dniem 1917 r. jako prezes Związku Wojsk. Polsk. 50 Dyw. zostałem przeniesiony do Oddziałów odeskich gen. Skrzynskiego, gdzie zostałem mianowany d-ca 2 komp. w baonie piechoty. Pracę niepodległościową kierował: płk. dypl. w st. spocz. Czerniewski Marian i kpt. Czerniewski Ludwik z K.O.P.

Po demobilizacji oddziałów odeskich w 1918 r. zostałem przeniesiony do III Korpusu do baonu płk. dypl. Bołtucia Mikołaja. Pracę moją kierowała niepodległościową może stwierdzić płk. dypl. Bołtuc Mikołaj i mjr. Bołtuc - komendant P.K.U. Ciechanów.

Po zdemobilizowaniu oddziałów III Korpusu wstąpiłem do organizacji Werbunkowo - Afitacyjnej w Odesie, należąc jednocześnie do Związku Wojsk. Polsk. Pracę moją niepodl. w teje organizacji stwierdzić może płk. dypl. Talikowski Michał - obecnie w DOK.11.

Po przybyciu oddziałów 4 Dywizji gen. Zieligowskiego do Odesy w dniu 1918 r., natychmiast wstąpiłem do jej oddziałów / w dniu 5 maja 1918 r./, gdzie otrzymałem przydział najwpierw do legii ofic. mjr. Stefana, a następnie do 14 p.p. Z dywizją gen. Zieligowskiego wróciłem do kraju.

O pracy niepodległościowej w 4 Dywizji zaświadczyć ppłk. Czerniewski, płk. dypl. Bołtuc, ppłk. dypl. Talikowski, inż. Wasilewski i inne ze Stabu Głównego, oraz inni ofic. 14 p.p. dywizji gen. Zieligowskiego.

Nadmieniam, iż za walke z bronią w reku w oddziałach 1917 i 1918 r., oraz za pracę niepodległościową w wyżej wym. pułku Wojsk. Polsk. i oddziałach polskich został mi nadany Medal Niepodległości. A ponieważ za analogiczne prace niepodległościowe ppłk. Aleksandrowicz Kazimierz i kpt. Słuka otrzymali Krzyże Niepodległości, przeto w poczuciu krzywdy moralnej, proszę uprzejmie o zamianę Medalu Niepodl. na Krzyż Niepodległości.

Wiem, że nie należy do przyjemności i nie jest zwyczajem obywatela prosić o odznaczenie, jednak powoduje tutaj mną ambicja spełnionego obywatela Polaka, który po zdemobilizowaniu z armii nie szukał zatrudnienia w jakichs oddziałach ochotniczych ros. Wojska, ale konsekwentnie w oddziałach i organizacjach polskich, niosąc dla polskiej te same prace, za które choćby wyżej przytoczeni oficerowie otrzymali Krzyże Niepodległości.

Florian Sokołowski mjr. w st. spocz.
Bydgoszcz ul. Piotrowskiego 17.m.1.

Za zgodność z org.

/-/

3/1/8

Stwierdzam zgodność niniejszej

kserokopii 2 akt wusw Bydgoszcz

z dokumentem znajdującym się w aktach

Wydziału Udostępniania i Archiwizacji

Dokumentów Instytutu Pamięci

Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni

przeciwko Narodowi Polsktemu

sygn. IPN BY 044/171

Bydgoszcz 27. 11. 2003 r.

Agnieszka Sudał

1119

O d p i s

Imię i nazwisko / ewent, pseudonim / S o k o ł o w s k i Brian
Zawód i stanowisko: major W.P. /Oficer sztabowy 62 pułk piechoty
Dokładny adres obecny: Bydgoszcz, 62 pułk piechoty Wlkp.

Posiadane odznaczenia: Medal Pamiątkowy za wojnę 1918 - 21.
Medal Pamiątkowy Dziesięciolecia Odzyskania
Niepodległości
Medal Interakcji.

5. Dokładny życiorys: data i miejsce urodzenia, wykształcenie, ukończone studia i przebieg pracy ideowo niepodległościowej.

Urodziłem się dn. 13 stycznia 1894 r. w m. Lesniczówka woj. Lubelskiego. Gimnazjum ukończyłem w Kerczu.

1. W r. 1917 będąc w byłej armii rosyjskiej w 197 p.p. jako prezes Polskiego Komitetu w porozumieniu się z ppor. Rnowskim z 1 Korp. wysłałem żołnierzy partiami do nowoformowanego polskiego pułku piechoty do m. Stary Bychów. Jako świadek pułk. Szymanski ze 197 p.p. ros. i dwódcą polskiego pułku piechoty w Odesie w oddziałach Skrzynskiego
Na początku 1918 r. w Elizawetgradzie werbowałem zdemobilizowanych żołnierzy z byłej armii rosyjskiej do polskich oddziałów w Odesie.
/Swiadcowie mjr. dypl. i mjr. w st. spocz. Popławski, oraz były dowódca polskiego pułku piechoty w Odesie płk. Szymanski./
3. Po zdemobilizowaniu polskich oddziałów w Odesie 1918 r. zebrałem oddział Polaków z którymi odjechałem do III Korpusu Wsch. / Swiadek Płk. dypl. Bołtuc./
4. Do listopada 1918 r. należąc do Organizacji Werbunkowo-agitacyjnej wysyłałem żołnierzy do 4 Dywizji Strz. Gen. Zieligowskiego do której sam wstąpiłem.
/Swiadcowie: płk. dypl. Bołtuc i płk. dypl. Czerniewski ./

Powyższymi pracami przyczyniłem się do powiększenia siły zbrojnej Korpusu Wschodniego.

6. Nazwiska i dokładny adres świadków, którzy mogą stwierdzić prawdziwość pracy niepodległościowej:

Ad /pkt.1. / Płk. Szymanski - adres nieznan /
" 2. / Mjr. dypl. Protosawicki
Mjr. w st. spocz. Popławski, Wilno
Płk. Szymanski

" 3. Płk. dypl. Bołtuc, dowódca piechoty dywizyjnej
" 4. dypl. Bołtuc
dypl. Czerniewski.

Sokołowski
major

Za zgodność z org.

1-1 *[Signature]*

Bydgoszcz, dnia 16.11.1945r.

R A P O R T

Dotyczy ob. Sokołowskiego Florian, syniada przeprowadzonego na ob. Sokołowskiego Florianur ur. 13.11.1897r. syn Franciszka i Jozefu z d. Januszewska. Urodzony Tulce - Leśna, pow. Chełmno. Wyżej wymieniony był przed wojną majorem w 62 p. w Bydgoszczy, a przed wojną był Dowódcą Hufca Pracy w Bydgoszczy. Gdy wojna wybuchła w 1939 roku to wyżej wymieniony wyjechał do Niemcy przyszedł do wszystkich ich zabrali do obozu w Katyniu. Wraz z innymi około 30-tu tysięcy. Wyżej wymieniony wyjechał z lagru 17.8.1945r. i zamieszkał przy ul. Maksymilijana 17. m. Sokołowski nigdy nie pracując wyjechał do Piły do znajomych. Koło Piły na działo gospodarstwo, przyjął się z Ireną Czesławową, zam. pod tym samym numerem co i on. To mieszkanie posiada przy pomocy majora Duljasza z W.U.B.P. z którym się przyjaźnił. Wyżej wymieniony jest słabo ustosunkowany do dzisiejszego czasu. Nie wie jak Ruski będą rządzić, ale Ruski będą słuchać to będzie dobrze w Polsce. Żonę ma na utrzymaniu.

31/1/11

Stwierdzam zgodność niniejszej
 kserokopii 2 akt wusw Bydgoszcz
 z dokumentem znajdującym się w aktach
 Wydziału Udostępniania i Archiwizacji
 Dokumentów Instytutu Pamięci
 Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni
 przeciwko Narodowi Polskiemu
 sygn. IPN BY 044/171
 Bydgoszcz 27.11.2003r.

Agnieszka Sudał

1/2. Dokumenty dotyczące rełtora:

Sokołowski Florian.

1. Arkusz informacyjny W M B P w Bydgoszy, kserokop. oryg. (I P W) k. 1 s. 1
2. Notatka z „agenturalnego domieszcia” p agenta „Sylwestra” przyjęta przez mjr. J. Kusze, 31.07.1954, kserokop. oryg. (I P W) k. 1 s. 2
3. Protokół przesłuchania Alojzego Skaychkiego przez Adama Szujawę z 2.05.1949 w sprawie Floriana Sokołowskiego, kserokop. oryg. (I P W) k. 2 s. 3-5-6
4. Charakterystyka F. Sokołowskiego autorstwa mjr. Korpowskiego, kserokop. napisu oryg. (I P W) k. 1 s. 7
5. Ustalenie z 10.05.1954 por. J. Gibskiego na temat F. Sokołowskiego - odpowiedzi na telefogramy z 1954, napis, kserokop. oryg. (I P W) k. 2 s. 8-9
6. Postanowienie o założeniu sprawy ewidencyjno-obszaryjnej z 5.03.1956 wobec F. Sokołowskiego (Wydz. III Woj. Ms. ds. B P) kserokop. oryg. (I P W) k. 1 s. 10
7. Raport w rozszereżeniu sprawy ewidencyjno-obszaryjnej przeciwko Sokołowskiemu Fl. (Wydz. III Woj. Ms. do Spraw B P w Wzpl Bydgoszy) sporządzony przez chor. Stenmerlinga dn. 12.03.1956, kserokop. oryg. (I P W) k. 2 s. 11-12
8. List do MSW z 12.02.1969 do Warsz. Wydz. „C” K W R O w Bydgoszy w sprawie F. Sokołowskiego, kserokop. oryg. (I P W) k. 1 s. 13
9. Raport o zatwierdzeniu kandydata na werbunek o charakterze informatora spom. przez por. Drejewskiego, kserokop. oryg. (I P W) (29.11.1950)? k. 2 s. 14-15

Arkusz informacyjny

„dossier“ na przestępców przeciw Pa

Sek. II. Wydz. 40
H. U. B. P.
w Bydgoszczy.
(Saxe - jednostki zakładającej „dossier“)

Nr. skorowidzów

Nazwisko i imię

Sokołowski Florian

Imię i nazwisko
rodziny

Wandałini

Imiona rodziców
i nazwisko
matki

Franciszek i Józefa z Jostąbska

Data i miejsce
urodzenia

13. I. 1894 r. w Sulcu-Scimiszówku pow. Chełmno

Przynależność
państwowa

polska

Narodowość

faktyczna
podaje polska

Wyznanie wg metryki
Wyznanie faktyczne

katol. - kat.

Stan cywilny

- 1. kawaler
- 2. żonaty
- 3. wdowiec
- 4. rozwiedzony

Nazwisko, imię i adres narzeczonej
Nazwisko, imię i adres żony
Nazwisko, imię i adres żony cywilnej

(podkreślić żądane) Stosunki miłosne

Czy posiada
rodzinę, dzieci

Imiona, wiek i bliższe dane

Czy krewni,
czyżna praca
w instytucjach
państwowych
i jakich

Stosunek
wojskowy

Żona i dzieci og. 4 stopnie ppłk.

Wzrost
cechy pracy

2,15 m
praca w bydgoskiej Spół. - Spół. w Bydgoszczy
i charakterze, hierarchia Wydz. personalnego.

brodło " Sylwester"
przyjął Kusz J. mjr.

JAWNE

Bydgoszcz dn. 31. VII. 54r
Podstawa prawna - art. 26 ust. 3 ustawy
z dnia 27.03.51le-o tajności
informacji niejawnych
(Dz. U. nr 11 poz. 25 z późn. z.)

Agenturalne doniesienie

ppłk. SOKOŁOWSKI Floriana znanym z czasów okupacji z roku 1941 mieszkał we wsi Kanińska pow. Włocławek. Po moim aresztowaniu, a następnie ucieczce do tzw. G.G. dowiedziałem się później, że został aresztowany i przebywał w jednym z obozów na terenie Niemiec. W roku 1945, kiedy byłem w MO to był u mnie Sokołowski i jak mi wiadomo starał się nawet w Warszawie o przyjęcie do szeregów MO. Następnie wiem, że pracował w Bydgoskiej Spółdzielni Spoż. w Bydgoszczy, ale później podobno chorował i ostatnio go nie widuję. Wiem również, że był członkiem PPS w Bydgoszczy, natomiast do Rutkowskiego uszczęszczał ppłk Sokołowski, b. dyr. Motozbytu, czł. Korpusu Maczka. Nadmieniam, że Sokołowski Florian znał się z Rassalskim.

BIELEWSKI. Wiadomo mi jest, że Bielewski był prezesem Bydgoskiej Spółdzielni w czasie kiedy byłem sekretarzem KM PPS. Widuje go czasem na ulicy. Blizszych kontaktów z nim nie posiadałem. Był również czł. PPS.

" Sylwester"

Uwagi ze spotkania :

inf. ps " Sylwester" na spotkanie przybył punktualnie. Na moje pytanie, czy zna b. ppłk. Sokołowskiego i mjr. Bielawskiego oświadczył, że tak i pokrótce ich scharakteryzował. Dalszego zadania w tej sprawie jednak nie otrzymał, z powodu, że w m-cu sierpniu wyjeżdża na dłużej w górę. Zadanie w tej sprawie otrzyma po powrocie z urlopu tj. na początku września.

AD 18 BU i AD

PROTOKOŁ PRZESŁUCHANIA PODEJRZANEGO

Włocławek, dnia 2 maja 1949r.

Kujawa Adam ppor. oficer Sledczy ~~Lej.~~ Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Bydgoszczy, przesłuchany w charakterze podejrzanego:

Personalja:

Skrzycki Alojzy, s. Wojciecha i Marii z d. Lesicka, ur. 8 maja 1896 roku w Łodzi, miejsce zamieszkania Lutoborz gm. Kłobka pow. Włocławek, narodowości polskiej, obywatelstwo polskie, wyznanie rzymskokatolickie, zajęcie rzadca majątku Kepka Szlachecka, zawód rolnik, wykształcenie średnie, przynależność do R.K.U. Włocławek, stopień wojskowy wachmistrz, stosunek do służby wojskowej rezerwista 1 p. szwoleżerów w Warszawie, żonaty 3 dzieci 19 - 14 lat. stan majątkowy działka ziemi 7 ha. odznaczeń i orderów nie posiada, w/g słów niekarany.

Pytanie: Opowiedzcie o swej działalności konspiracyjnej w okresie okupacji i po wyzwoleniu?

Odpowiedz: W okresie okupacji i po wyzwoleniu żadnej działalności konspiracyjnej nie przejawiałem, gdyż nikt mnie do żadnej organizacji konspiracyjnej nie werbował. W okresie okupacji ukrywałem jedynie członka organizacji podziemnej, jaka nazwę miała ta organizacja nie przypominam sobie pomimo, że mnie o niej mówiono. Zamieszkując w okresie okupacji na terenie wsi Gole gm. Lubien pow. Włocławek, w maju 1941 roku zgłosił się do mnie Sokołowski Florian, którego zapoznałem w tym czasie. Przed zgłoszeniem się do mnie Sokołowski Florian przebywał we wsi Kaliski gm. Lubien pow. Włocławek, gdzie pracował w charakterze weterynarza. Z Kalisk uciekł tylko dlatego, gdyż obawiał się o zaarrestowanie go przez Niemców. Sokołowskiego Floriana skierował do mnie Turno Stanisław rzadca zam. w Kaliskach. Turno Stanisław obecnie nie żyje zginął spalony w Radogoszczy. Sokołowski Florian w rozmowie ze mną poprosił mnie o pracę, gdyż obawiał się aresztowania go przez Niemców. Początkowo mnie pomagał w pracy na roli a następnie został strożem w majątku Gole gm. Lubien pow. Włocławek. W czasie pobytu Sokołowskiego Floriana u mnie opowiadał on mi, że jest członkiem podziemnej organizacji. Wyjeżdżał on często mówiąc do mnie, że jedzie czyścić karabiny, lecz dokąd jeździ tego mi nie powiedział. Miał też chodzić do Niemca słuchacza radia a szczególnie wiadomości podawane przez radio londyńskie, które mi podawał. W okresie jego zamieszkania u mnie w domu odwiedzał go pułk. Gradowski, który również był w organizacji. Wiadomość ta wiem od samego Sokołowskiego Floriana. Sokołowski przynosił mi do czytania gazetki, tajne, o poglądach i orientacji londyńskiej. Skąd Sokołowski Florian przynosił te gazetki nie jest mi wiadomo. W 1942 roku otrzymał on pracę w Cethor we wsi Kaliski gm. Lubien pow. Włocławek, w charakterze buchaltera. Pracę tę otrzymał dzięki znajomości dobrej. Języka niemieckiego, natomiast nie znał. Kto wystarał się Sokołowskiemu Florianowi o tę pracę nie jest mi wiadomo. Tam pracując przyjeżdżali do niego różni członkowie organizacji, lecz którzy tego mi nie powiedzieli. Sokołowski Florian w 1943 roku został wywieziony do Dachau, gdzie przebywał w obozie koncentracyjnym za działalność organizacyjną. Sokołowski Florian wychodzi z okolic Mławy, gdzie brat jego posiada ziemi 1 młyn.

przeniesiono na str. 2.

1/2/4.

Stwierdzam zgodność niniejszej
 kserokopii 2 okt wusw Bydgoszcz
 z dokumentem znajdującym się w aktach
 Wydziału Udostępniania i Archiwizacji
 Dokumentów Instytutu Pamięci
 Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni
 przeciwko Narodowi Polskiemu
 sygn. IPN BY 044/171
 Bydgoszcz 27.11.2003r.

Agnieszka Śniad

Przed 39 rokiem był on majorem W.P. w stanie spoczynku i zamieszkiwał na terenie miasta Bydgoszczy. Po wyzwoleniu spotkałem się z majorem Sokołowskim Florianem w 1945 roku we Włocławku w Urzędzie Ziemi, gdzie załatwialiśmy swoje sprawy majątkowe. Był wówczas w mundurze w stopniu podpułkownika. Obecnie jaki mi jest wiadomo przebywa w Bydgoszczy, gdzie pracuje w "Spółem", lub w Samopomocy Szlacheckiej. Sokołowski Florian zam. razem z niemką zrehabilitowaną Eicherową. O obecnym miejscu zamieszkania wiadomym jest szwagrowi Sokołowskiego Florianowi, Bartczak Antoni zam. we wsi Gociąg gm. Lubien. Odnosnie pułk. Gradowskiego wiadomym mi jest, że w okresie okupacji pracował w majątku Kroszewice gm. Chodecz pow. Włocławek. Dokładnie działalności pułk. Gradowskiego wiadomym mi jest, że z nim wspólnie w okresie okupacji pracowała Wisniewska Zofia obecnie zam. Chodecz pow. Włocławek, gdzie jest nauczycielką szkoły powszechnej. Pułk. Gradowski pracował w charakterze pisarza a Wisniewska Zofia pracowała w charakterze buchalterki, mąż jej oficer przebywał w oflagu w Niemczech, do Polski powrócił przy końcu 1946 roku, przebywając cały czas w strefie amerykańskiej. Obecnie jest on kierownikiem tej szkoły gdzie pracuje i jego żona t.j. w Chodczu pow. Włocławek. Na tym protokoł przesłuchania podejrzanego przerwano. Protokoł spisany zgodnie z moim zeznaniem co po przeczytaniu własnoręcznym podpisem stwierdzam.

Przesłuchał:
Of. śledczy WU35 - w Bydgoszczy
Majawa Adam ppor.

Zeznał:
Alojzy Skrzycki

zgody:

BU i AD 18 BU i AD 1

1/12/6

Faint, illegible text from the reverse side of the document, appearing as bleed-through.

Stwierdzam zgodność niniejszej
kserokopii 2 okt. wusw Bydgoszcz
z dokumentem znajdującym się w aktach
Wydziału Udostępniania i Archiwizacji
Dokumentów Instytutu Pamięci
Narodowej-Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
sygn. IPN BY 044/171
Bydgoszcz 27.11.2003 r.

Agnieszka Świd

Charakterystyka

Ob. SOKOŁOWSKIEGO Floriana zam. w Bydgoszczy przy ul. Pietrowskiego nr. 17

Sokołowski Florian ur. 12.1.1894r. w Chelmie woj. Lublin s. Franciszka i Józefa zd. Jastrzebska, wyzn. rzymsko-kat. narodowość: polska, wykształcenie 8 klas gimnazjum w Kierczu, oficer zawodowy, - majątku nie posiada, żonaty z Antonina zd. Halle ur. 17.1.1900r. Odessa Rosja, pochodzenie robotnicze, zamieszkuje w Bydgoszczy przy ul. Pietrowskiego 17/1.

Wymieniony przybył z przedmieścia do Bydgoszczy dnia 4.1.1928r. Od roku 1917 do 1936 służył w wojsku w stopniu perucznika, przy końcu był w 62 plk. Dnia 21.VIII.1939r. został zaciągnięty do służby czynnej do 15 Dew. Piechoty. W Puławcach dostał się do niewoli niemieckiej. Po krótkim czasie z niewoli uciekł i ukrywał się w roku 1940 przybył do Włocławka gdzie stworzył samodzielną organizację. W 1941 r. został mianowany inspektorem organizacji podziemnej A.K. Kujawy. W czasie okupacji nie posiadał żadnej grupy. W roku 1943 mianowany pułkownikiem, pod dwoma nazwiskami. W roku 44 zabrany przez Niemców do więzienia, przebywał przez jakiś czas w więzieniu w Łodzi, następnie wywieziony do obozu Buchenwald, gdzie przebywał do wyzwolenia. Po wyzwoleniu przybył do Bydgoszczy, gdzie zaczął pracować jako kierownik personelu w B.S.S. gdzie pracuje do chwili obecnej. Jest członkiem PPS-u - do obecnego ustroju wrogo nastawiony, jest sympatykiem PSL-u.

Charakterystyka :

Umysłowo dobrze rozwinięty, nie był nigdy karany, energiczny w organizowaniu, porywczy, stanowczy, nie cofa się przed powziętym zamiarem, dobre wygląd zewnętrzny i opinie, - pali i pije, politycznie dobrze uswiadomiony, bierze udział w posiedzeniach i naradach.

Ref. K o r p o w s k i

12/18

Bydgoszcz 0.1.54
AD 93 40

JAWNE
Podstawa prawna - art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 22.01.1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. w 11 poz. 95 z 1999 r.)
Baz. Nr. ...

JE -1352/58

Naczelnik Wydziału III-go
Biura Bezp. Publicznego
d a n a k u

W odpowiedzi na telefonogram Nr. CC-123/B/53 z dnia 18.1.54 i z dnia 29.1.54r. oraz pismo z dnia 24.1.53 poniżej podaje co ustalono.

SKOROŁOWSKI FLOBIAN s. Franciszka i Jozefy zd. Jankowska ur. 1.1.1904 w Tulce /lesniczowka/ pow. Chełmno zam. Bydgoszcz ul. Piotrowskiego 17/1. W

W/w przechodzi w materiałach Wydz. III-go w rozporządzeniu podziemia z okresu okupacji. Z materiałów tych wynika do 39 roku był oficerem zawodowym w WP w stopniu ppłk., pełnił różne funkcje jako dowódca Samodzielnego Batalionu Piechoty, następnie KOP. W 1918-1920 był organizatorem Samozwonnego Batalionu Piechoty, który przyłączył się do I-szej Dywizji walczącej przeciwko Związkowi Radzieckiemu. Podczas okupacji pracował w podziemiu, początkowo w ZZZ a następnie w 1940 zorganizował organizację konspiracyjną "Bojowa Organizacja Ludowa" na terenie Kujaw podporządkowana dowództwu A.K. W skład tej organizacji wchodził pow. Włocławek, Nieszawa, Lipno i Rypin, której inspektorem i dowódcą Okręgu był Skorołowski występujący pod ps. "Wadalin". W 1944 r. w organizacji tej nastąpiła wyspa i w aresztowaniach między innymi został schwytany i osadzony w KL Mauthausen wywieziony w 1945r. powrócił na teren Bydgoszczy pracując w jednym z PGR jako zarządca, a następnie otrzymał pracę w Spółdzielni Spożywców jako referent administracji. w 1948r. przerywa pracę zawodową wskutek choroby nerwowej i wyjeżdża do sanatorium dla nerowo chorych. Po kilku miesięcznym pobycie w sanatorium powraca do Bydgoszczy gdzie następnie otrzymuje pracę w PGR k/ Piły pracując tam do 1950r. W 1952r. zmienia pracę i przenosi się na teren woj. poznańskiego. Charakterystycznym jest, że przez ten okres z terenu Bydgoszczy wogóle nie wyniósł się i nie zlikwidował swego mieszkania, a tylko w pewien okres przyjeżdżał wybierał ze skrzyżki korespondencje i po paru godzinach wyjeżdżał nie mówiąc nikomu dokąd. Obecnie nadal zamieszkuje w Bydgoszczy pod wyżej wskazanym adresem, lecz nie przebywa na tym terenie i nie zdążyli ustalić, gdzie pracuje. W karcie meldkowej jest odnotowane, że przebywa na kuracji w sanatorium, w których danych brak. Ostatnio wiadomym był na terenie Bydgoszczy w m-cu marcu 54 gdzie był w swoim mieszkaniu zabrał korespondencje i wyjechał nie wiadomo dokąd. Żona w/w jest również chora umysłowo i przebywa w Zakładzie dla umysłowo chorych w Świątciu woj. bydgoszcz. Za czas pobytu na tym terenie utrzymywał podejrzane kontakty z osobami przechodzącymi przez rozpracowania przed wojną. Na przestrzeni 1953-53r. utrzymywał kontakt z ks. Goreckim Janem figurantem sprawy wstępno-agencyjnej i krypt. "Ujście" podejrzanym o szpiegostwo.

./.

Sprawa ta na skutek wybycia głównego figuranta ks. Coreckiego przesłana została do WUBP Warszawa pismem z dnia 21. I. 54 r. za L. dz. JE-1005/53.

Po skonsultowaniu się z Wydziałem V-ym tut. Urzędu stwierdzono, że Sokołowski utrzymywał również kontakt z figurantami agencyjnego rozpracowania o zabarwieniu RKN-owskim

Blizszych informacji narazie nie jesteśmy w stanie podać.

Pismo to sporządzono na podstawie posiadanych materiałów archiwalnych i ostatnich ustaleń sieci i wywiadu.

Z uwagi iż wymieniony przebywa jak ustalono poza terenem naszego województwa, a jest możliwym, że kontaktuje się z osobami naszego województwa dla zidentyfikowania należących do jego zlicie.

Gibski J. por.

- Wyk. w 2-oh egz.
- =====
- 1. egz. adresat.
- 1. egz. a/a.
- Opr. SM.

SZCZ

BU I AD 18

BU I AD 1

BU I AD 3

TWIERDZAM"

JAWNE

SCISLE TAJNE

Podstawa prawna - art. 86 ust. 3 ustawy z dnia 22.01.1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. nr 11 poz. 95 z późn. z.)

POSTANOWIENIE

o założeniu sprawy ewidencyjno - obserwacyjnej.

Miasto Bydgoszcz „5” marca 1956 r.

Ref. 54742. III W. U. d/s. B.P. Bydg. Hemmerling M. cho.
(Mianowisko, nazwa jednostki, stopień, nazwisko i imię pracownika)

Rozpatrwszy materiały dotyczące: Sokołowski Florian s. Franciszka
13.7.1894 Leszczówka pow. Chełm
(nazwisko, imię, imię ojca, data i miejsce urodzenia)

stwierdziłem, że: Wym. do 39 był oficerem zawodowym w.P.
w stopniu p. pułkownika w obszarze okupacji inspektorem
A. K. na Okręgu Kujaw po wyzwoleniu członk
b. PPS prawica 4.2 kółka wojskowego.
(podać treść materiałów kompromitujących, które stanowią podstawę do założenia sprawy)

wnoszę o założenie sprawy ewidencyjno-obszaryjnej na Sokołowskiego Floriana
(nazwisko i imię)
jako na b. działacza PPS prawica
(podać kategorię ewidencji)
w obszarze po wyzwoleniu, b. pułk. w.P. do 39 r.

zarejestrowanie w Departamencie X (Wydziale X)
nielet. skomasowano.

(podpis pracownika)

„Zgadzam się”

Kierownik Sekcji
Wydziału 14 Dep.
(Wojew. Urząd d/s Bezp. Publ.)

(podpis)

Bydg. 9 III 1956 r.

zarejestrowano w Departamencie X (Wydziale X) dnia „26.” 3.56

pod Nr 1058/16

(podpis pracownika)

Wydziału III-go WU d/s BP.
w Bydgoszczy
12.03..... 56 r.

JAWNE
Podstawa prawna - art. 86 ust. 3
z dnia 22.01.1999 r. o ochronie
danych osobowych
(Dz. U. nr 11 poz. 95 z późn. z.)
Naczelnika Wydz. III. W.U. d/s B.1

w Bydgoszczy

R A P O R T

w wszczęciu sprawy ewidencyjno-obszernacyjnej p-ko:

SOKOŁCWSKI Florian s. Franc
szka i Jozefy zd. Jastrzebska, ur. 13
1.1894 f. Lesniczowka pow. Chełm Lube
ski, narodowosci i obywatelstwa pol
skiego, pochodzenie społeczne, kułac
kie, wykształcenie średnie, bezpartyj
ny, zawód agronom, stopień wojskowy
pplk. pracuje.....
na s arowsiku..... zam.
Bydgoszcz ul. Piotrowskiego Nr. 17/1.

Wyżej wymieniony szkołę powszechną ukończył w Cheł
mie Lubelskim zaś szkołę średnią w Warszawie w Gimnazjum im. Kowal
skiego w Warszawie oraz jeden rok studiów rolniczych w Puławach.
W 1914 r. powołany został do służby czynnej w Armii Rosyjskiej.
Służąc we wspomnianej armii stworzył wspólnie z Romanem Dmowskim i
innymi Związek Wojsk Polskich zostając prezesem tego związku.
W czasie działań wojennych dostał się do niewoli niemieckiej, a
po zwolnieniu został zawodowym oficerem W.P. służąc do 1937 r. w
stopniu pplk. Od 1931 r. do 1937 r. pełnił funkcje d-cy placówki
KOP na granicy polsko-radzieckiej. W 1937 r. przeniesiony został
w stan spoczynku. Po zwolnieniu go z WP otrzymał resztówkę ziemska
państwowa, na której pracował aż do wybuchu wojny polsko-niemieckiej
Na początku września 1939 r. powołany został do WP jako oficer rezer
wy biorąc udział w kampanii wrześniowej. Po kapitulacji wojsk pol
skich osiedla się w powiecie Włocławskim, gdzie przebywa do począt
ku 1944 r. tj. do chwili jego aresztowania przez władze okupacyjne
za działalność konspiracyjną w ramach org. A.K.
Po przybyciu z obozu osiedla się w Bydgoszczy gdzie zam. do chwili
obecnej pracując po różnych firmach na terenie m. Bydgoszczy.

PODSTAWA WSZCZĘCIA ROZPRACOWANIA:

Wym. do 1939 r. pełnił funkcje d-cy placówki KOP
na granicy polsko-radzieckiej w stopniu pplk. Był on przychylnie
ustosunkowany do ówczesnych rządów sanacyjnych. Do klasy robotniczej
odnosił się nie przychylnie.

W roku 1940 w jego mieszkaniu zbiera się grupa b.
oficerów sanacyjnych z przed 1939 r. i tworzą oni organizację konspi
racyjną do walki z okupantem pod nazwą "Bojowa Organizacja Ludowa"
w skrócie BOL na czele, której staje figurant obierając sobie ps.
"Wandelin". Podlegał mu w tym czasie tzw. Okręg Kujawski.

2.

w roku 1941 organizacja ta przemianowana na Z.W.S. Związek Walki Zbrojnej a następnie AK. Po wydaniu rozkazu dnia 19.8.1943 roku przez gen. Sikorskiego fig. wraz z podległą mu grupą ludzi podporządkowuje się organizacyjnie i od tego czasu pracuje on wraz z całą grupą zgodnie z poleceniami Sztabu Generalnego AK. W 1943 roku fig. otrzymał nominację na inspektora AK na okręg kujawski tj. powiaty: Włocławek, Nieszawa, Rypin i Lipno. Dokument mówiący o nominacji na inspektora AK znajduje się w aktach sprawy.

W 1946 r. przy pomocy działacza prawicowego b. PPS Rossalskiego wstępuje do PPS gdzie udziela się aktywnie w tzw. Kole PPS Wojskowe skład, którego wchodził oficerowie zawodowymi WP do 1939 r. prowadząc prawicową działalność, skierowaną p-ko PPR z innych ugrupowaniom o zabarwieniu lewicowym. W czasie jednoczenia się PPR i PPS za działalność prawicową z szeregow PPS został wydalony. Obecnie jest on bezpartyjnym, moralnie prowadzi się nienagannie, do PRL i zachodzących przemian jest wrogo ustosunkowany. Kontakty utrzymuje z osobami jego pokroju.

Wobec powyższego uważam za stosowne założyć na w/w sprawę ewidencyjno-obszerną b. zawodowego oficera WP do 1939 r. w stopniu ppłk. inspektora AK w okresie okupacji na okręg kujawski i działacza prawicowego b. PPS kolo "wojskowka".

KIERUNEK ROZPRACOWANIA:

1. Z uwagi na brak agentury pod figuranta mającej do niego dotarcie rozeznac ag. wyeliminowaną z tego środowiska i ewentualnego podjęcia jej na kontakt dla ciągłej obserwacji fig. przed zabezpieczeniem wrogich wystąpień z jego strony.
2. W wypadku negatywnym wytypować z posród jego najbliższych kontaktów kandydata na werbunek.
3. Dalsze przeciwdziałania nakreślone zostaną w zależności od wyników uzyskania materiałów.

Ważni!

ki Ed. kpt.

Opisował

Neumerling M. chor.

12/13

Prócz o uwolnieni 3x.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
L.dz.: 048-0577/69

Warszawa, dnia 18 1969 r.

JAWNE
Podstawa prawna - art. 80 ust. 3 ustawy z dnia 22.01.1969 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. nr 11 poz. 95 z późn. z.)

Brak karty E-14.

Naczelnik Wydziału "C" KWMO

w Bydgoszczy

696/NE

~~258/13~~

258/13

Zawiadamiam, że ob. SOKOŁOWSKI Florian
s. Franciszka ur. 13.1.1894 obecnie od dnia 25.1.69
zamieszkuje Kadów ul. Struga 88

W/w jest rejestrowany w Wydziale "C" KWMO
Bydgoszcz do Nr 1696/58 oraz

Pracownik odpis.

Powyższe podaje celem służbowego wykorzystania.

Opr. 13

Naczelnik Wydziału III Biura "C" MSW
ppik mgr P. MARCHIAK

twierdzam "

U.B.P. w Bydgoszczy

luch min.

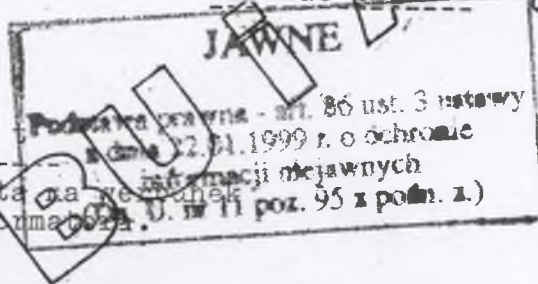
29.11.50 r.

Bydgoszcz, dnia .....

Scisle tajne - 84 -

R a p o r t

o zatwierdzenie kandydata na stanowisko
w charakterze informatora

Sokołowski Florian s. Franciszka i Jozefy z d. Jastrzębskiej, ur. 13.1.1894 r. w Tulce - lesniczówka pow. Chełmno, wyznanie rzym-kat. narodowości polski wykształcenie matura gimn. oraz wyższe studia rolnicze, b. członek PPS, obecnie bezpartyjny. Do 1935 oficer W.P. w stopniu majora, zatrudniony w charakterze referenta Działu Gospodarczego BSS przy Al. 1-go Maja nr. 9, zamieszkały w Bydgoszczy przy Maksymiliana Piotrowskiego nr. 17/1.

Wymieniony kandydat z młodych lat zamieszkiwał wraz z rodzicami w miejscowości Sochoceń pow. Płonsk, gdzie uczęszczał do szkoły powszechnej. Po ukończeniu szkoły od 1914 r. do 1919 r. przebywał na szkole podporuczyków w Kijowie, skąd następnie powraca do Polski. W 1919 r. zostaje powołany do Wojska Polskiego 72 P.P., skąd jako kapitan rozkazem zostaje przeniesiony do 62 P.P. w Bydgoszczy. W czasie służby w 62 P.P. zostaje przeniesiony na kurs do Rembertowa k. Warszawy. Po ukończeniu kursu w Rembertowie, zostaje awansowany do stopnia majora i skierowany do 35 P.P., skąd w 1936 roku przechodzi w stan spoczynku i otrzymuje prace w Związku Oficerów Rezerwy w Bydgoszczy, gdzie pracuje do 1939 r. W czasie działań wojennych w 1939 r. wyjeżdża wraz z rodziną w okolice Włocławka do miejscowości Lubień, gdzie pracuje jako felczer weterynarii. W roku 1944 na terenie powiatu włocławskiego, wstępuje do Komitetu Pomocy Polakom, w skład którego wchodzi członkowie prawicy PPS. Na skutek wyspy przez Gestapo, pozostali członkowie przeszli do organizacji ZWS a w późniejszym czasie do AK., tworząc inspektorat powiatu włocławskiego, którego komendantem został kandydat i był na tym stanowisku do 1944 r. W 1944 r. zostaje aresztowany przez Gestapo i przebywa w obozie Dachau do czasu wyzwolenia Polski. Po powrocie z obozu do 1945 r. pracuje jako agronom na majątku w okolicy Piły. W 1946 roku przyjeżdża do Bydgoszczy, nawiązuje kontakt z b. oficerami W.P. jak z Rasalskim Rogoziewiczem i na ich polecenie wstępuje do Polskiej Partii Socjalistycznej, tam otrzymuje funkcje kierownika Działu Personalnego i inspektora sklepów spółdzielczych na m. Bydgoszcz. Następnie z tytułu zajmowanego stanowiska jako kierownik Działu Personalnego i związany w jednym kierunku zapytany politycznych z Rasalskim, Rogoziewiczem, Drozniakierowiczem, Przepalinskim, którzy to pełnili funkcje W.K.P.S.S. i tam zorganizowali t.zw. "wojskowkę", do której również należał wymieniony kandydat. Wymieniona "wojskowka" miała za zadanie obsadzenia kierowniczych stanowisk w ruchu spółdzielczym przez ludzi należących wyłącznie do PPS w szczególności przez b. oficerów Wojska Polskiego i b. żołnierzy armii Andersa. Zaznaczyć należy że wymieniony kandydat pełnił funkcje kierownika Personalnego i inspektora sklepów spółdzielczych do roku 1947, po czym z przyczyn natury politycznej został przez partię odwołany z zajmowanego stanowiska i przeniesiony na stanowisko referenta Działu Gospodarczego. Przed połączeniem się obu partii, jako element obco-klasowy został usunięty. Wymieniony kandydat przechodzi przez

/przeniesiono na str.2- /

rozpracowanie obiektowe pod kryptonimem "Winowajcy". Miedzy innymi utrzymuje on kontakty z figurantem sprawy Rogoziewiczem Kazimierzem u ktorego w roku 1948 przebywał kierownik siatki wywiadu z terenu pomorskiego i pomorskiego, znany nam z pseudonimu ps. "Gustaw", ktor przez Rogoziewicza ustalał b. oficerow W.P. do 1949 r. Miedzy innymi wypytywał sie tez o kandydata. Zachodzi podejrzenie ze ps. "Gustaw" oficerow tych mógł wykorzystywac do swaj siatki wywiadowczej.

Cel werbunku:

Celem werbunku wymienionego wyzej kandydata jest taki, ze utrzymuje on bezposredni kontakt z osobami przechodzacyimi przez nas rozpracowania, a ktorzy sa podejrzani o prowadzenie wrogiej roboty p-ko obecnej rzeczywistosci. Jednoczesnie zna on srodowisko b. czł. nalezacych do organizacji "AK", poniewaz zajmował on stanowisko jako komendant inspektorata, bezwzglesnie podlegał Okregowi AK. Pomorze Paubickiemu Janowi ps. "Jan". Miedzy innymi zna on dokladnie srodowisko b. oficerow Wojska Polskiego, na ktorym to elemencie opiera sie obecnie ekspozytura bedaca zagranica, skąd wydaje dyrektywy na organizowanie organizacji "MID".

Możliwosci kandydata:

Możliwosci rozpracowania powyzej scharakteryzowanego srowiska, kandydat posiada duze, poniewaz tkwi on bezposrednio w danym srodowisku, co przez zawerbowanie go zabezpieczymy sobie, przed wszelkimi ewentualnosciami prowadzenia wrogiej roboty przez to srodowisko.

Plan werbunku:

Wymienionego kandydata planuje werbowac na materiale kompromitujacym przez nas posiadany, oraz zwiazanego z sprawa funduszu "DY" na terenie W.K.PPS. Stosownie do tego zaprowadze obserwacje w godzinach wieczornych, w celu zastosowania tajnego zdjecia i przy pomocy samochodu zostanie przewieziony do tut. Urzedu, gdzie przesluchany na wszystkie znane nam okolicznosci, jakie sa w naszym posiadaniu. Po stwierdzeniu takowych przez kandydata, przystapie do formalnoscii zwiazanych z werbunkiem.

Zabezpieczenie:

Sposob zabezpieczenia przed dekonspiracja werbunku przed wszelkiego rodzaju ewentualnosciami ze strony srodowiska, pod jakie zostaje zawerbowany, nie zachodzi obawa, gdyż kandydat nie był nigdy skompromitowany przed władzami Urzedu Bezpieczestwa, co uwidacznia sie w posiadanych przez nas materiałach.

Opracował i odpowiedzialny
za wykonanie:
Kierownik Sekcji III-ciej

Zgadza sie:

Kierownik Wydziału III-go

/-/ Majewski por.

/-/ Gruniecki por.

1/3. Inne materiały dokumentacyjne:
Sokotowski Florian:

1. Zawiadzenie - imf. F. Sokotowskiego z
22.11.1946 o dwatualności Franciszka
Skumera ps. "Gwidon", kserokop. oryg.
moienyft. odpisu (1 PR) k. 1 s. 1
2. "Kwestionariusz osobowy" z 18.06.1948,
kserokop. oryg. (2 PR) k. 1 s. 2

Zampel Olszyn 2 KRP; PWP we Włocławku
Alda Franciszek Sumera w ew. 11244

do teści F. Sokołowski

3/3/1

3/3/1

ODPIS.

*****

Z a ś w i a d c z e n i e .

Poświadcza się, iż ppor. Dr. Szumera Franciszek, ur. 3.7.1901 r. pseudonim "Gwidon" był szefem sanitarnym w akcji konspiracyjnej A.K. na okręg Kujawy, w czasie od 21.8.1940 r. do 12.5.42 r. t.j. do czasu aresztowania Go przez Gestapo, pełnił funkcje ku zupełnemu zadowoleniu Dowództwa.

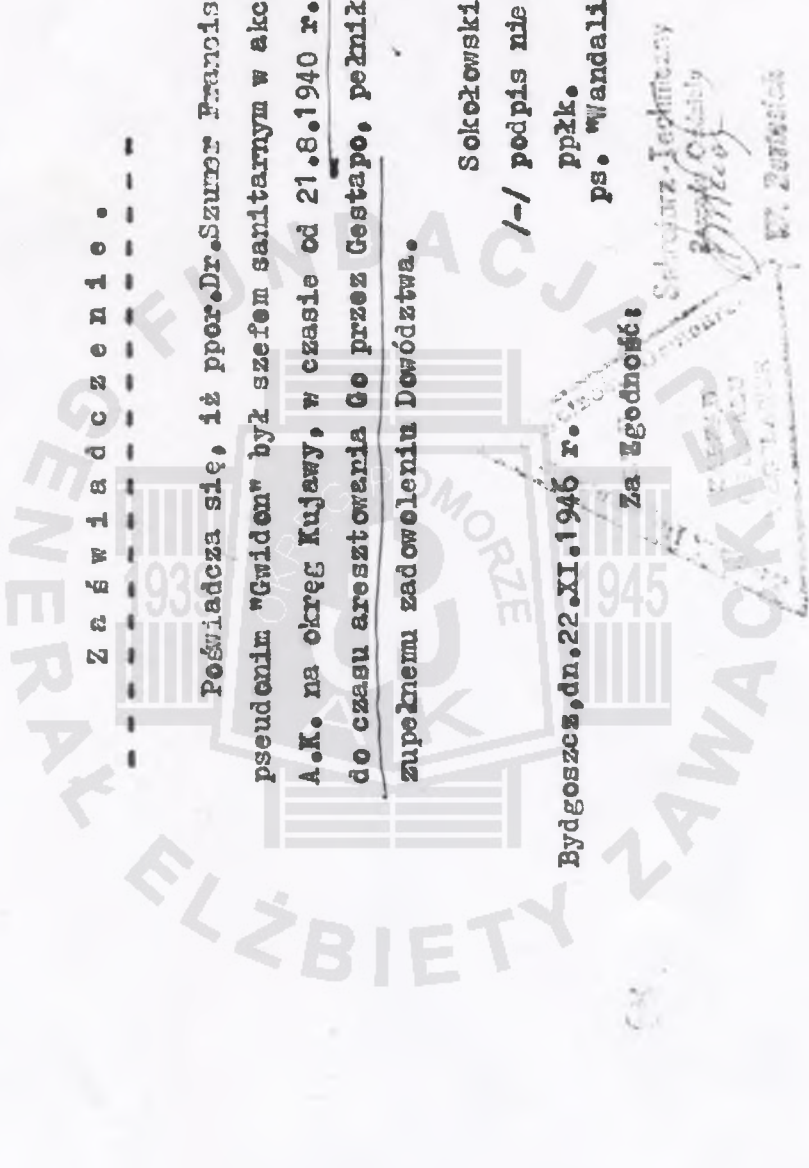
Sokołowski Florian

/-/ podpis nieczytelny

ppłk.
ps. "Wandalin"

Bydgoszcz, dn. 22.XI.1946 r.

Za zgodność:

KWESTONARIUSZ

OSOBY

Nazwisko.....Sokolowski Imie.....Florian.....

Data i miejsce urodzenia.....12.1.1894.....Chełm Lubelski.....

Imiona rodziców.....Franciszek i Józefa.....

Dokładny adres zamieszkania.....Bydgoszcz ul. Piotrowskiego 17...

Stosunek do wojska-ewentualnie stopień.....ppłk.w stanie spoczynku

Narodowość.....polska.....Obywatelstwo.....polskie.....

Czy zmieniał podczas okupacji narodowość jeśli tak, to na jaką grupę.....nie.....

Stan cywilny.....żonaty.....Data ślubu.....13.10.1918.....

Imię żony, czy pracuje i gdzie.....Antonina nie pracuje.....

Nazwisko panienskie żony i data urodzenia..Sell 17.1.1900.....

Wykształcenie ogólne:

a. szkoła powszechna, ilu klasowa, gdzie i kiedy.....3 kl..szkoła powszechna w Sochoconie pow.Plonsk 1906r.....

b. wykształcenie średnie...matura gimnazjalna w 1913 w Warszawie...Gimn.R.Kowalskiego.....

c. wykształcenie zawodowe.....1. rok studiów rolniczych w Puławach

Rodzaj zatrudnienia:

1. przed 1939r.....do 1936..oficer zawodowy.....

2. podczas okupacji.....Inspektorat L.W.Z. A.K.Łódź i Wrocław.....

3. ....do 1943-Wiezenie i oboz koncentracyjny.....

4. po odzyskaniu niepodległości.....od 1945-1946..Zarządca maj.Kolm. od 1946 BBS.....

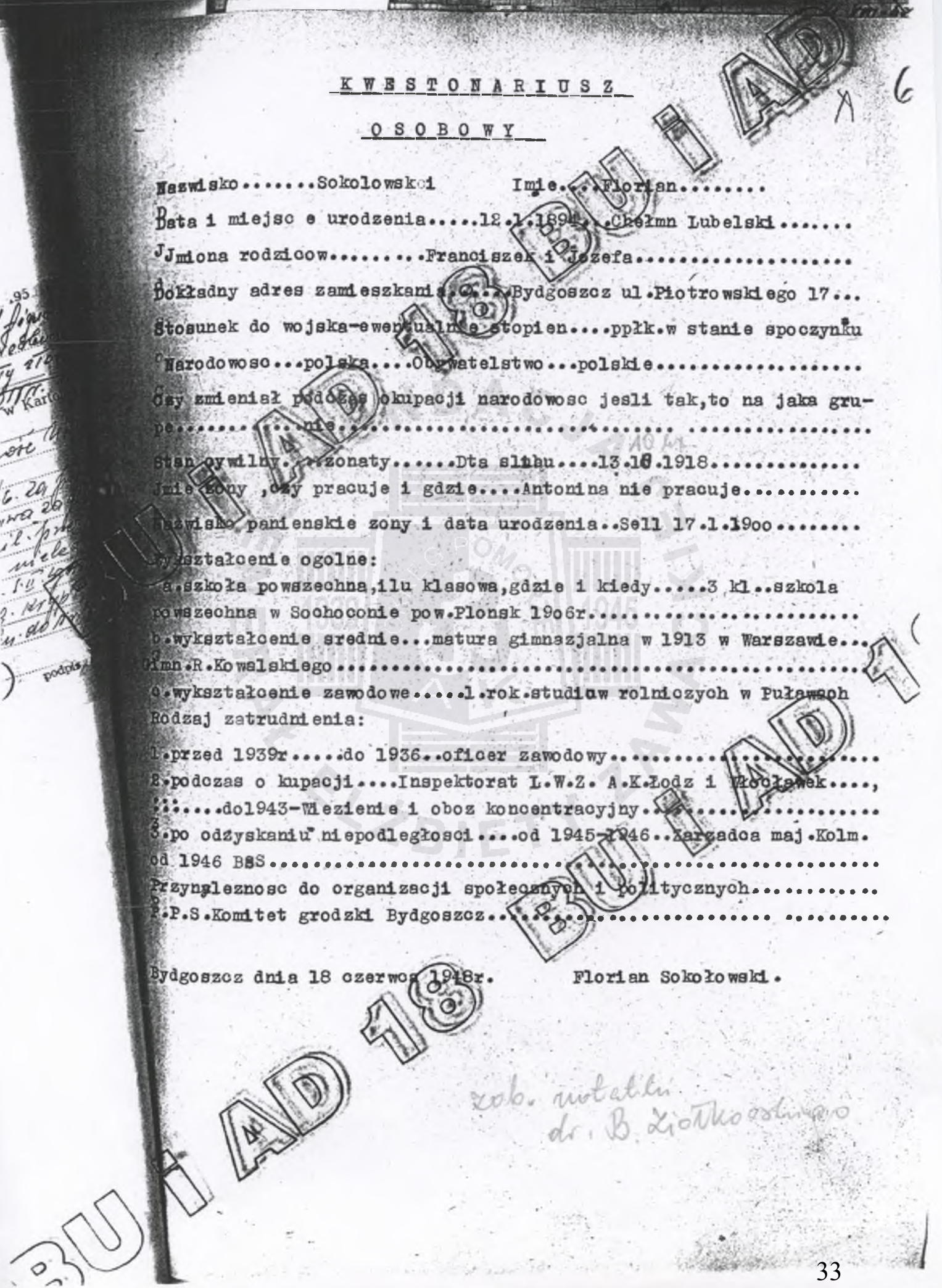
Przynależność do organizacji społecznych i politycznych.....

P.P.S.Komitet grodzki Bydgoszcz.....

Bydgoszcz dnia 18 czerwca 1948r. Florian Sokołowski.

95
1. Józef
2. Józef
3. Józef
4. Józef
5. Józef
6. Józef
7. Józef
8. Józef
9. Józef
10. Józef
11. Józef
12. Józef
13. Józef
14. Józef
15. Józef
16. Józef
17. Józef
18. Józef
19. Józef
20. Józef
21. Józef
22. Józef
23. Józef
24. Józef
25. Józef
26. Józef
27. Józef
28. Józef
29. Józef
30. Józef
31. Józef
32. Józef
33. Józef
34. Józef
35. Józef
36. Józef
37. Józef
38. Józef
39. Józef
40. Józef
41. Józef
42. Józef
43. Józef
44. Józef
45. Józef
46. Józef
47. Józef
48. Józef
49. Józef
50. Józef
51. Józef
52. Józef
53. Józef
54. Józef
55. Józef
56. Józef
57. Józef
58. Józef
59. Józef
60. Józef
61. Józef
62. Józef
63. Józef
64. Józef
65. Józef
66. Józef
67. Józef
68. Józef
69. Józef
70. Józef
71. Józef
72. Józef
73. Józef
74. Józef
75. Józef
76. Józef
77. Józef
78. Józef
79. Józef
80. Józef
81. Józef
82. Józef
83. Józef
84. Józef
85. Józef
86. Józef
87. Józef
88. Józef
89. Józef
90. Józef
91. Józef
92. Józef
93. Józef
94. Józef
95. Józef
96. Józef
97. Józef
98. Józef
99. Józef
100. Józef

zob. notatki
dr. B. Liotkoostina

II. MATERIAŁY UZUPEŁNIAJĄCE RELACJĘ - Sokołowski
Florian

1. - notatka spisana przez Mirosławę Groch w 1994 r na podstawie informacji podanej przez K. Ciechanowskiego o działalności ppłk Floriana Sokołowskiego w BOL.
str. 1 , k.1
2. - artykuł z Biuletynu Przewodnickiego 70/2000 dr Bogdana Ziółkowskiego o istniejących organizacjach we Włocławku w okresie okupacji
str. 2-5 , k.2
3. - Notatki dr. B. Ziółkowskiego dotyczące F. Sokołowskiego - wypis z dokumentów archiwalnych, ręk. oryg. k.2 s.6-9
4. - Bogdan Ziółkowski, biogram Floriana Sokołowskiego opr. do t. III, Włocławskiego słownika biograficznego, napis kserokop. k.4 s.10-13
5. - B. Ziółkowski, biogram F. Sokołowskiego, [w:] Włocławski słownik biograficzny, pod red. Stanisława Kuniłkowskiego, Włocławek 2005, t. III, s. 158-160, kserokop. k.3 s.14-16
6. B. Ziółkowski - inf. o dokumentach z IPN - umieszczone w z. 1/2 (głównie) ręk., kserokop. k.1 s.17-18

II/a

Włocławek
Bojowa Organizacja
Ludowa

ppłk SOKOŁOWSKI FLORIAN

Włocławek

W archiwum MO w Bydgoszczy znajduje się maszynopis pt. "Dokument stwierdzający", spisany 6.X.1946r., a podpisany przez ppłk F.Sokołowskiego - d-cę Bojowej Organizacji Ludowej (BOL) i por. Glus-Brudzińskiego - szefa sztabu BOL, zawierający obsadę personalną, rotę przysięgi oraz opis działalności i efektów działalności Bojowej Organizacji Ludowej, powstałej 17.I.1940r. we Włocławku. Znajduje się w nim również stwierdzenie, że 15.IV.1943r. ppłk Jerzy Gradowski z Pom. AK nawiązał kontakt z ppłk Sokołowskim w celu uzgodnienia wspólnej taktyki i akcji. Jednak rozmowy nie dały rezultatu. 12.V.1943r. rozmowy takie prowadził szef sztabu BOL, ale również bez efektu. 3.VIII.1943r. nastąpiły aresztowania we Włocławku. Aresztowano wielu oficerów K-dy BOL, w tym ppłk F.Sokołowskiego. Reszta kierownictwa przeniosła się do GG. Autor (K.Ciechanowski) trafił również na informację, że ppłk Florian Sokołowski był przez pewien okres kmdtem Podokr. Południowego Pom. Okr. AK. To sugeruje, iż przechowywany w Bydgoszczy dokument może być sfałszowany.

K.Ciechanowski, Regionalne, [w:] Walka podziemna., s. 215-216.

MG 194

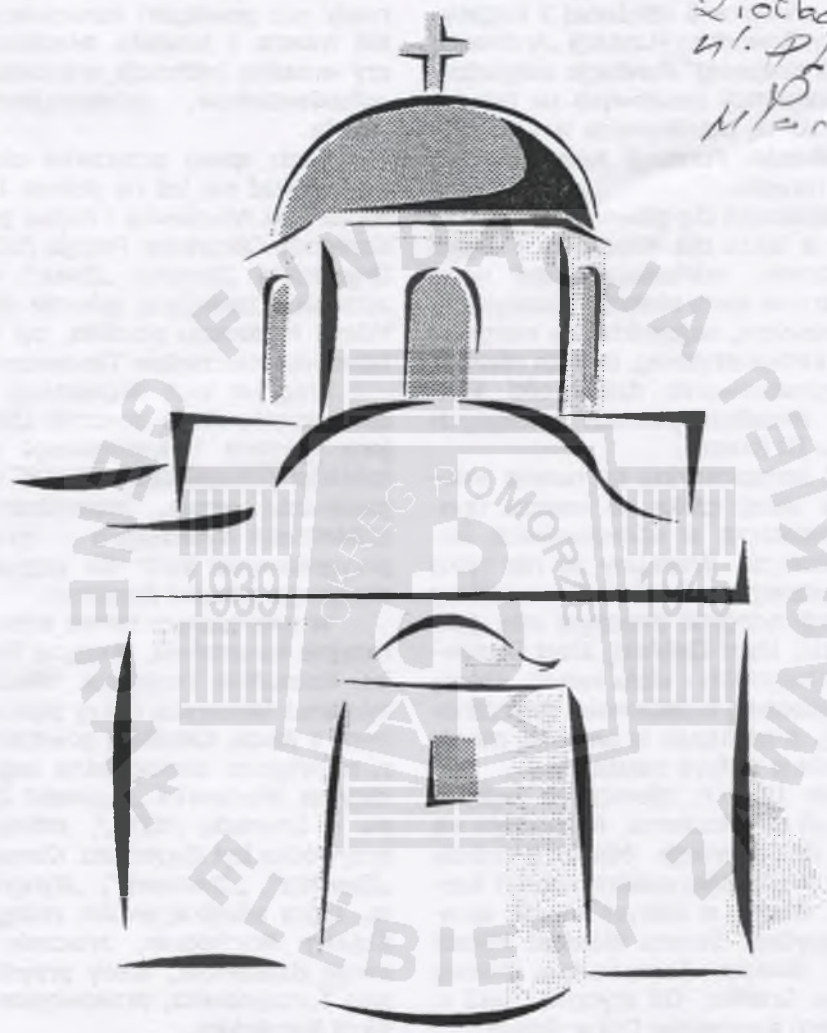
II/2

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. W. Garbary 2, tel. 65-22-186
87-100 TORUŃ

Wpłynęło dnia 12.02
Ldz 268 B 2001

Oddział Kujawski
Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego
we Włocławku

DAR OD
DR BOGDAN
ZIÓBKOWSKI
ul. Płazity 9/
Młarderek 3

BIULETYN PRZEWODNICKI

70/2000

Original zob. A.P. took problemowa

WŁOCŁAWSKIE ORGANIZACJE KONSPIRACYJNE ZWIĄZANE Z „OBOZEM LONDYŃSKIM” W LATACH 1939 – 1945

Po 1989 r. rozwinęły się badania nad dziejami polskiej konspiracji związanej z szeroko pojętym „obozem londyńskim”, czyli konspiracją nie związaną z nurtem komunistycznym, na terenie Pomorza Gdańskiego i ziemiach doń podległych. Prowadzone są one zwłaszcza w akademickich ośrodkach Torunia, Bydgoszczy i Gdańska. Szczególna zasługa przypadła badaniom podjętym z inspiracji założonej z inicjatywy prof. Elżbiety Zawackiej Fundacji „Archiwum Pomorskie Armii Krajowej” Fundacja zorganizowała szereg konferencji naukowych na ten temat, a ich wyniki są publikowane w serii wydawniczej „Biblioteka Fundacji Archiwum Pomorskie AK” w Toruniu.

Prace te odnoszące się głównie do Pomorza Gdańskiego mają także dla Włocławka i Kujaw kapitalne znaczenie, odsłaniają przed nami praktycznie nieznane karty historii. Tematyka ta rzadko była poruszana, najczęściej na marginesie działalności komunistycznej. Było to również wynikiem marginalizowania działalności konspiracyjnej na ziemiach polskich wcielonych bezpośrednio do III Rzeszy.

Działalność konspiracyjna na terenie Włocławka i Kujaw wciąż czeka na szersze upowszechnienie zwłaszcza w opracowaniach popularno - naukowych. Winniśmy to nie tylko prawdzie historycznej, ale także ludziom, którzy w tej konspiracji odegrali znaczącą rolę jak: Wacław Guzowski, Józef Zieliński, Józef Olszewski, Eugeniusz Kłossowski i wielu innych, którzy nie istnieją w potocznej świadomości społeczności włocławskiej, a zasługują w pełni na znacznie większy udział w historii miasta.

14 września 1939 r. Niemcy po ciężkich walkach wkroczyli do Włocławka. Rozpoczęła się trwająca 1955 dni okupacja. Miasto podobnie jak całe Kujawy Wschodnie wcielono do III Rzeszy - do Kraju Warty, w którym władze sprawował były prezydent Senatu Wolnego Miasta Gdańska Artur Graiser. Prezydentem miasta został Hans von Gramer. Od stycznia 1942 r. zastąpił go na tym stanowisku Oskar Schulz.

Ziemie wcielone do Rzeszy poddano natchmiastowej germanizacji, zacierano ślady polskości, likwidowano polskie szkoły, niszczone bądź rabowano dobra kultury. Na Polaków rozciągnięto działanie niemieckiego prawa. Jak to określił Artur Graiser: „Wszystkie wpływy polskie, czy to w dziedzinie politycznej, czy to kulturalnej lub gospodarczej zostaną na zawsze zlikwidowane”.

Najważniejszym elementem polityki germanizacyjnej okupanta było usunięcie z terenów włączonych do Rzeszy drogą wysiedleń i eksterminacji osób nie będących Niemcami lub nadających się do zniszczenia. Odnosi się to do polskich mieszkańców miasta, ponieważ Żydzi z góry zostali przeznaczeni do eksterminacji.

Brutalna działalność władz okupacyjnych, pierwsze zbrodnie i akty ludobójstwa zrodziły ducha oporu, chęć przeciwstawienia się tej polityce. Wyprzedzając analizę działalności konspiracyjnej w mieście należy podkreślić, że jej rozwój na ziemiach wcielonych do Rzeszy był bardzo trudny, wynikało to z powyższych uwag na temat wysiedleń Polaków, które ustawicznie rwały nici powiązań konspiracyjnych, zasiedlenia miasta i powiatu osadnikami niemieckimi czy wreszcie infiltracją środowisk polskich przez volksdeutsche, przedwojennych obywateli miasta.

Ruch oporu przeciwko okupantowi zaczął kształtować się już na jesieni 1939 r., kiedy to na terenie Włocławka i Kujaw powstały komórki Komendy Obrońców Pokoju /KOP/ oraz Polskiej Organizacji Zbrojnej „Znak”. Współtwórcą tej ostatniej, działającej głównie na ziemi dobrzyńskiej i Mazowszu płockim, był kapitan 11 pp z Włocławka Mieczysław Teodorczyk ps. „Roman”.

Program tych organizacji, jak i powstałej samorządnie około stycznia 1940 r. grupy majora Floriana Sokołowskiego ps. „Wandalin”, zakładał przeciwstawienie się antypolskiej propagandzie wroga, prowadzenie ograniczonej działalności dywersyjno - wywiadowczej oraz przygotowanie kadr dla przyszłego powstania zbrojnego przeciw Niemcom.

W tym samym czasie odtwarza się konspiracyjne harcerstwo, drużyna Szarych Szeregów im. Romualda Traugutta. Właśnie w oparciu o młodzież harcerską i przy pomocy osób związanych z Akcją Katolicką powstała w marcu 1940 r. największa samodzielna organizacja konspiracyjna Włocławka „Kujawski Związek Polityczno - Literacki /KZPL/, której założycielem i przywódcą był Eugeniusz Kłossowski ps. „Zew”, „Zawisza”, „Ziemowit”, „Ryngraf”. Organizacja ta, która wkrótce swoim zasięgiem objęła całe Kujawy Wschodnie, znacznie zdynamizowała swoją działalność, kiedy przystąpił do niej Adrian Turczynowicz, przedwojenny redaktor pism Akcji Katolickiej.

W ścisłym kierownictwie jej znaleźli się również Janina Lech, Stanisław Mazurek, Władysław Magielski oraz ks. Karol Guzenda. Właśnie w tej organizacji Guzenda, profesora włocławskich szkół średnich i w latach 1929 - 1939 aktywnego działacza PTK, nie jest jeszcze do końca ustalona. W sumie KZPL skupił na pewno ponad 200 osób, nie licząc osób wspierających jego działalność.

Organizacja stawiała sobie za cel przede wszystkim wydawanie i kolportowanie prasy podziemnej, patriotyczne wychowanie młodzieży, zbieranie informacji o antypolskiej działalności okupanta, losie ludności wysiedlonej czy wywiezionej na roboty oraz podawanie wiado-

mości z frontów oraz o działalności rządu na emigracji.

Dla realizacji tych zamierzeń – założeń wydawano biuletyny, które bardzo często zmieniały nazwę. Najpierw ukazywał się „Zew”, a następnie „Kuznica” i „Głos Ojczyzny”, później „Orkan”, „Świt”, „Przedświt”, „Placówka”, „Ogniwo”. Osiągały one nakład nawet 3 do 4 tysięcy egzemplarzy.

Organizacja ta działała około 10 miesięcy, do stycznia – lutego 1941 r., kiedy to została rozbita przez gestapo. W sumie aresztowano 181 osób z Włocławka i okolicy. W ręce gestapo wpadło archiwum organizacji. Wpadka była wynikiem nieprzestrzegania zasad konspiracji, częściowo żywiołowości działania Kłossowskiego i jego młodych współpracowników. W październiku 1942 r. w Zwickau /Saksonia/ odbył się proces członków KZPL. Wyrokiem tego sądu sześciu oskarżonych skazano na karę śmierci, a pozostałych skazano na więzienie, a praktycznie umieszczono w obozach koncentracyjnych /Oświęcim, Buchenwald/. Tylko niewielu przeżyło brutalne śledztwo, a potem obozy.

We wrześniu 1940 r. w KZPL nastąpił rozłam. Na skutek różnic co do treści zamieszczanych w biuletynach informacji i metod działania, organizację tę opuścił A. Turczynowicz z współpracownikami. Grupa ta działała samodzielnie, wydając pismo o nazwie „Piorun”, które ukazywało się od stycznia 1941 r. Jej członkowie uniknęli aresztowań. Ukrywali się do końca wojny na terenie Włocławka i Generalnej Guberni oraz zasilali szeregi innych organizacji konspiracyjnych.

Wiosną 1940 r. zapadły w Toruniu decyzje o organizacji Inspektoratu Związku Walki Zbrojnej /ZWZ/ - później Armii Krajowej /AK/ we Włocławku, który miał kryptonim „Ogrody” i „Acetylen”. Wchodził on w skład Podokręgu Południowo - Wschodniego Okręgu Pomorskiego ZWZ/AK. Organizatorem Inspektoratu był kapitan czasów wojny /k.cz.w./ Józef Olszewski ps. „Andrzej”. który został jednocześnie pierwszym jego komendantem. Od kwietnia 1940 r. do stycznia 1941 r. jego następcami byli ppor. rezerwy Wiktor Jeżewski ps. „Bartek” /do listopada 1942 r./, potem major Zygmunt Krysiak ps. „Jan” /do października 1943 r./ . Później stanowisko to nie było obsadzone.

W skład Inspektoratu wchodziły obwody: Lipno, Nieszawa i Włocławek. W ostatnim z wymienionych, o kryptonimach „Astry”, „Anilana”, komendantem był ppor.cz.w. Józef Zieliński ps. „Grab”, kolejarz i kasjer na stacji Włocławek. Funkcję pełnił do lipca 1942 r., później i to stanowisko nie było obsadzone. W skład komendy obwodu wchodził ponadto Wacław Guzowski ps. „Mietek” i por. Brzozowski. Bazą dla działalności, nie tylko obwodu, ale również inspektoratu, a częściowo i podokręgu, było gospodarstwo ogrodnicze W. Guzowskiego. Było ono we Włocławku przy ul. Starodębskiej 28 – stąd kryptonimy „Ogrody”, „Astry”.

Do działalności w ZWZ, a później AK udało się wciągnąć ludzi znaczących w społeczności Włocławka, którzy w późniejszym okresie odegrali dużą rolę na szczeblu okręgu. Są to: rodzzeństwo Raszków – Henryk ps. „Brzeski” i Zofia ps. „Myszka”, ich kuzyn Henryk Gruetzmacher ps. „Michał” /jego ojciec Włodzimierz pochodził z niemieckiej rodziny/ oraz rodzzeństwo Orszków – Ludwik i Helena. Warto dodać, że na terenie powiatu w Kromszewicach przebywał ppłk Jan Pałubicki ps. „Jan”, „Piorun”, który od października 1943 r. był komendantem Okręgu Pomorze AK.

Obwód włocławski, obok działalności organizacyjnej, miał duże sukcesy na odcinku wywiadu i łączności. Działały w mieście punkty przerzutowe i kontaktowe. Obok wspomnianej już bazy było to mieszkanie Orszków przy ul. Wislanej 4.

Cezurę czasową działalności AK w mieście stanowi 2 połowa 1942 r., kiedy rozpoczęły się aresztowania. W październiku, w Gdyni zatrzymano J. Olszewskiego oraz J. Stanclę z Falborka, a w listopadzie W. Guzowskiego i J. Zielińskiego. To praktycznie sparaliżowało struktury obwody i w mniejszym stopniu inspektoratu.

Dotkliwe uderzenie gestapo na inspektorat nastąpiło w styczniu 1944 r., kiedy aresztowano Orszków, Polskich z Kowala oraz Gustawa Olszewskiego ps. „Willi” /stąd wpadka ta określana jako sprawa Willego/, byłego komendanta obwodu Lipno, a w chwili aresztowania szefa oddziału łączności Komendy Okręgu. Ich aresztowanie kończy działalność konspiracyjną AK na terenie Włocławka i powiatu włocławskiego. Działające nadal obwody w Lipnie i Nieszawie podporządkowane były już od 1943 r. Toruniowi.

Obok wyżej przedstawionych organizacji na terenie miasta i Kujaw Wschodnich działały m.in. następujące niekomunistyczne organizacje konspiracyjne: Polska Armia Powstania, Narodowa Organizacja Wojskowa, Narodowe Siły Zbrojne, związek Jaszczurczy, Bojowa Organizacja Ludowa, Tajna Organizacja Wojskowa oraz Miecz i Pług.

Szczególnie mało znane są działania ogólnopolskiej organizacji o profilu narodowym i katolickim „Miecz i Pług” /MiP/ na terenie Włocławka i powiatu. Prowadziła ona aktywną działalność wywiadowczą i propagandową. Na terenie miasta jej komórki zaczęły powstawać na przełomie 1940 – 1941 r., a ich założycielami byli Władysław Laszenko /syn znanego włocławskiego malarza Aleksandra/ oraz Stanisław Jura, którzy na dowódcę MiP we Włocławku mianowali Ireneusza Sieradzkiego ps. „Cezary Baryka”, „Andrzej Żwirski” – przedwojennego działacza Sodalicji Mariańskiej. Obok nich dużą rolę w organizacji odegrali: rodzina Łopuchinów z Włocławka i Brześcia /podobnie jak Laszenko miała ona rosyjskie korzenie/, Ludmiła Laszenko – siostra Włodzimierza oraz Dobrosława Surowiecka.

W 1942 r. do wrocławskiego oddziału MiP została włączona działająca na terenie powiatów gostyńskiego i wrocławskiego Tajna Organizacja Polska /TOP/, której komendantem był Adam Sarbinowski z Kowala.

W roku 1943 MiP na szczeblu centralnym został podporządkowany AK, ale zachował autonomię w sprawach ideologicznych i propagandowych. Na szczeblu obwodu i inspektoratu nie doszło do bliższej współpracy, a wrocławianie

poprzez W. Laszenkę utrzymywali kontakty bezpośrednio z Warszawą. Aresztowania sparaliżowały działalność tej organizacji w lipcu 1944 roku.

Szkic ten ma za zadanie przybliżyć obraz mało znanej konspiracji niekomunistycznej na terenie miasta i Kujaw Wschodnich. Niejeden problem ruchu oporu jest nadal bardzo słabo zbadany, stąd konieczność dalszych szczegółowych badań.

Bogdan ZIÓLKOWSKI

Literatura:

1. Armia Krajowa na Pomorzu pod red. E. Zawackiej i M. Wojciechowskiego. Toruń 1993
2. Chrzanowski B. Józef Olszewski /1909 – 1942/. Muzeum Stutthof. Zeszyt nr 5. 1984
3. Ciechanowski K. Ruch oporu na Pomorzu Gdańskim 1939 – 1945. Warszawa 1972
4. Jaszowski T. Okrąg Pomorski Armii Krajowej. Podokrąg Południowo – Wschodni. Toruń 1996
5. Piotrowski R., Suszyński S. Działalność POZ „Znak” i ZWZAK na ziemi dobrzyńskiej w latach 1939 – 1945. Przegląd Historyczny nr 2, 1980
6. Pomorskie organizacje konspiracyjne /poza AK/ 1939 – 1945 pod red. S. Salmonowicza, J. Szylinga. Toruń 1994

CZY MIKOŁAJ KOPERNIK PRZEBYWAŁ WE WŁOCŁAWKU ?

Prezentujemy artykuł o polemicznym charakterze, gdyż ciągle problem bytności Kopernika w naszym mieście nie jest do końca jednoznacznie przesądzony. Mamy nadzieję, że wywoła on potrzebę szukania nowych nieznanych faktów, które być może potwierdzą, albo zaprzeczą tezie o bytności wielkiego astronoma we Włocławku.

Ma swoje zagadki związane z naszym wielkim astronomem Toruń. Od podstawowej związanej z miejscem urodzenia (w kamienicy przy ówczesnej ul. Św. Anny, ale pod jakim numerem: 17,40 czy może 15?) do całkiem prozaicznej: czy Kopernik nosił ... wasy? Pytanie zasadne w związku z „odkryciem” ich na pomniku astronoma przed toruńskim ratuszem, w czasie prac porządkowych po Juwenaliach 1999 r. Wizja autora pomnika, czy rzeczywistość ?

Swoje zagadki związane z Mikołajem Kopernikiem /1473 – 1543/ ma również Włocławek. Dyskusyjną ciągle sprawą jest możliwość pobytu astronoma w naszym mieście i pobierania tutaj nauki. Trzeba wyraźnie powiedzieć, że dowodów źródłowych odnośnie tego pobytu nie ma ! Pozostają jedynie hipotezy, spekulacje, założenia. Zwolennicy pobytu twierdzą, iż matka astronoma Barbara Kopernikowa po śmierci męża /zmarł w 1483 r./ wraz z dziećmi przeniosła się do Włocławka, gdzie jej brat, Łukasz Watzenrode /1447 – 1512/ był kanonikiem tu-

tejszej kapituły katedralnej. Mógł zatem Kopernik uczęszczać do wrocławskiej szkoły katedralnej. Opozycjoniści zaś twierdzą, że miejscem początkowych nauk miało być Chełmno nad Wisłą, gdzie przebywały jako zakonnice /benedyktynki/ ciotka Katarzyna Peckau i siostra Mikołaja Barbara. Nauki te miał pobierać w miejscowej szkole partykularnej, mieszczącej się przy kościele farnym, prowadzonej przez braci wspólnego życia. Pytanie zgola retoryczne – kto mógł być lepszym i skuteczniejszym opiekunem młodego Mikołaja, wykształcony /m.in./ były wykładowca prawa kanonicznego na uniwersytecie w Bolonii/ i zamożny kanonik, czy też zakonnice ?

Przeciwnicy pobytu argumentują także, iż pani Kopernikowa była na tyle zamożna, że nie musiała szukać pomocy u krewnych i do czasu objęcia biskupstwa warmińskiego przez swego brata w 1491 r. mieszkała w Toruniu. Twierdza też, że kanonik Łukasz Watzenrode przebywał w Gnieźnie u boku prymasa Zbigniewa Oleśnickiego, zaś we Włocławku był zaledwie ... cztery

IPN BY 263/34

Spr. deludowe tablice statystyczne Ref. W. PUBF Wł. ze rok 1956
Sch. III Ref. III-ego

z 19 to pierwsze ludźmi ze wsi Gostawa miasteczko Antczak podlegający
polskiemu A.K. Wł. NSZ - epizodyczne powstanie

Antczak UB, informatorami „Brygada” oznaczony ze w tym samym wypadku
19 pr. ze okr. od 71146 do 171146 / przypisane do niego jako podpart. z Zaleski
marowa by Sokolowski Marian, który był do (1938-1939?) podpartk w
polskim, polskim Ten, ma powozu różne inne, i nastawienia co do niego doleg
notacji

W 18 Antczak ma 40-nastoletni poprzednik, myśliciel, do niego różne
kuchni m. w. podpart. Sokolowski Florian - jest w dobrym celu w wypracowaniu

W 21 dostaliśmy dwa osoby z wsi Sokolowskiej, które wystąpiły do
By, celów dalszej wypracowania i podobnie

W 22
raport z 1946 roku z 14 pp. / inny artykuł itp. - się odparcia
dostawca

W 23-24 dwa osoby - personalni Biogramy, 12 informatorów

W 28

Praktycznie nic nie wiadomo o w-ku w sprawie wdrożeniu po tym czasie
ze Złotowa nie ma nic na temat wyjazdów do Niemiec przez Kierunek UB słuch
na wszelki wypadek w tym domu do wypracowania J. Łęty do niego przy
rodziny różne ludzi, wojownicy jak i cywile - Sokolowski i Antczak to inspiratorzy
z wsi w A.K.

W 86

Wskazywanie ze Sokolowski (Kujawa) od 6 tygodni / raport
deklaracji od 71146 do 171146. zwrócić się do niego przy ul. Cypryjskiej jako

sublokator w p. Furmanowski / a nie w wdrożeniu jako jako poprzednik / jest to
rodzina bardzo inteligentna Furmanowski to strony imprez bankowy do 1938 / obecne
pracuje w Banku Pol. Sokolowski jest z artykuł materiału w tym rejestr jest
jednostki prawniczej nawet, Furmanowski nie są z sublokatora radowanymi jak
nie ma całej noc palą światła i zawsze kilka mężczyzn jest u niego i
nie ma większej ilości i bardzo często wyjeżdża - dnoć musi ożenić
bramy noc, nawet w noc kłó do niego przyciąga, zawsze podaje się ze
własnym artykuł materiału

obroczym jest o tr. werbowanemu do walki, ze się natęży
ze o całej wojny wypracowanie się Niemcom

W 92 Sokolowski był 20 IV 56 w Antczaku - 10 min.

Wtedy informator przyszedł do A. ten był z niego zdecydowany - powiedział
ze coś z Sokolowski na temat wyjazdu - Antczak jest bardzo słaby

Antczak
do 1946

W 93 Sokolowski ma 40-letni poprzednik, myśliciel, do niego różne
kuchni m. w. podpart. Sokolowski Florian - jest w dobrym celu w wypracowaniu
rodziny różne ludzi, wojownicy jak i cywile - Sokolowski i Antczak to inspiratorzy
z wsi w A.K.
1. zmień 10/20. z ant. areal / dalsze stale obywat. informatorami

s. 22 24 V

Andreas w chwili gdy był arcybiskupem w A.H. z królem Józefem i Somphe
 wyjechał na zachód, celów umiarkowane wzięty, pomysłami pryncypalnym, jeszcze nie
 poznającym Sokolowskiego był w wieku 5 V 46 roku po nim zaszła wp. informacja
 do Sokolowskiego, między innymi, że w tym czasie, zachodziła do niego P. Pa. w sprawie
 Drogę - Andreas na nie tam znajdował / wp. raportu Andrieusza i Sokolowskiego nie
 zawierał większej rozprawy - str. 100

do
 (1. 11. 13)

IPN By 063/34

7/8

s. 90 27 IV 46

de 17 IV 46 ujęty został w Glonime Glon Odd Polj. Opisan z tego
raportu z W-ko Trafas /tu Trafan /gon rem Opus 4 - do którego przy
2 kolebany wron AK - "Jedni" on m. w. do rodu brata "Opus" Fryczkowski
Romana zaległy "Opus" ps. "Rus" Tu również o Levanie s. 11. "Jedni"
skan z Sompcha / s. 11 arend. Nowelle Władz Henry - Brzeczka 15 - wydawca
w "Kamnie", mieszkał w 1938, - jest to ster. Janu 1938 de 1938.

s. 81 Stefan Wasilewski z Lubronca Pochowa 16 do stary wronki AK - reżim
- Pzank między Trafacem a Gandy "Opus" Tu również Sieradzi Fran-
ciszki który się nie uwarunk (AK)
Druż "Stary" ps. "Anton" obec. zam. w Gdyni, inżynier, ujął się w kaw.
z Sieradzi - "Dobrych" gon - kier. medio-węzła w Lubroncu / zremowa
Województwa / "Stary" aliter AK

s. 91 Stefan Klekowsky zom Dżino-Dolne pow. Wieraco - Cr. AK de org
w 1943 r. zebrał plan "Tarczona"

Do Klucy Francinle /repetit ps. "Odwoz" "przyjechał z reszami"
Klekuhowsky / 2 z W-ka jeden w stob. drug. zastępcę = ps. "Janek"
Pysoni "Janek" Wrost 188 cm jano-blondyn, ciemny do góry czołose, purp. de
kron dżicie, w sobie czupry, lat 24, 28

s. 95 do PKUto przyw. został braci Fryczkowski / Bygie / ze wsi
Sciernko pow. Sompcha

s. 97 W. V 46

Ryszec Dżignow, Arcentowa Andry, Dryliniski Henrych, Napierowski
gon - w cenie olimpijki należał do AK - braci udrzet lub niezadowolony
de manifest 3 i 4 w W. Trafacu

s. 108 - 109 arend Gruberth Feliks ps. "Gonuz", Rybek w
P. 6 1 1941 w Raduzgane rodu Antoni i Anne z Gronsoz /ulimowd re
w Gruduzgane pod rezu. Kacyński Feliks - kom. obs. kłomka Wiatki
z Beprawien /archela Radomski / Ppor. rez. nalezywał, zom Borku pow. Kamion.
Korabaty re "Opus", Zolnowicki z Longin, itp. Dżice,
Sompcha, Lubronca
Jętkowski me ps. "Biały", Longin Zelen. "8pp"

s. 116

Dorenda Zymunt mieszkał gdzieś re Dalesznie / w Gdyni / Wrocław
Dorenda zom w Dżicy → 80 km od Gdyni.

s. 132 Sieradzi Fr. uwięziony w 17 6 46 lat w swego
w Dżicy dy. Biernackiego gona.

s. 137 AK w Dżipora 16 7 Przywoły Ryszec Z, Arcentowa A.
Wronki alit. Gulon Zdzisław W. Kujawski 6
Wojewin Tadeusz Szolne 2
Napierowski Zdzisław Zymon 4, Bradin M. Stan. Ks 42 wronki 14

s. 176

2 27 VII 56

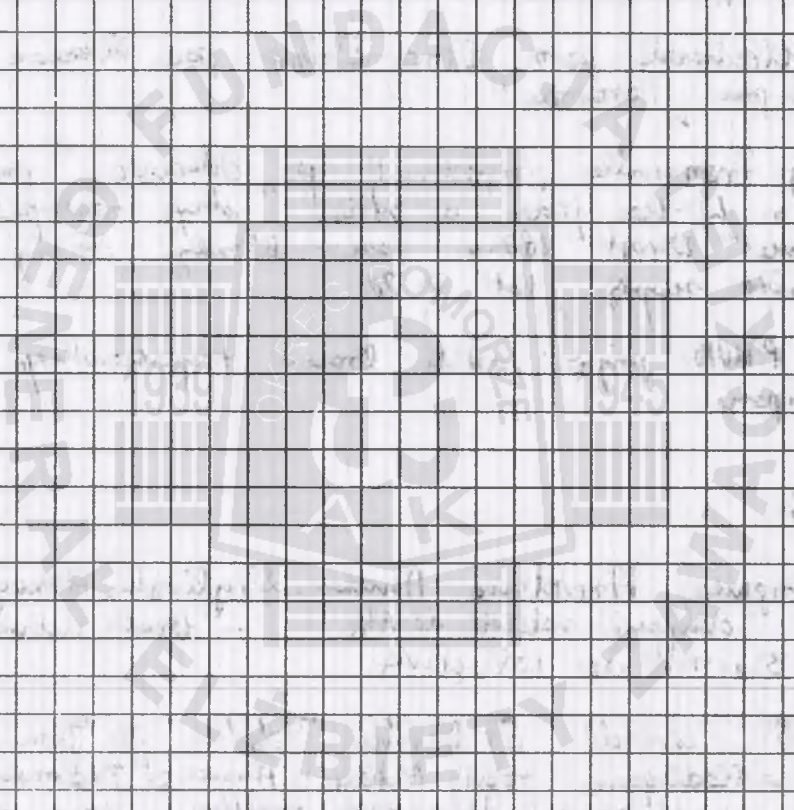
11/9

rozpr. Korincku - zymy

s. 175

rozprawy

Włodarczyk, Stanisław, 21
 w 1897 Warszawa, znowy, 201
 Czynny był 2010 B. S. W. W.
 Pionierski 1. pp.

Sokołowski Florian , pseud.: Wandalin, Jerzy (1894-ok. 1970), twórca i komendant Bojowej Organizacji Ludowej, komendant Inspektoratu AK Włocławek.

Urodził się 13 I 1894r. we wsi Tulce – Leśniczówka pow. Chełm Lubelski w wielodzietnej rodzinie rolniczej Franciszka i Józefy z d. Jastrzębskiej. Szkołę powszechną (3 klasową) ukończył w 1906r. w Sochocinie pow. Płońsk (gdzie jego ojciec zakupił 22 morgowe gospodarstwo), a średnią – Gimnazjum im. Rocha Kowalskiego w Warszawie – w 1913r. W tym samym roku podjął studia w Instytucie Rolniczym w Puławach, przerwane po zaliczeniu dwóch semestrów na skutek wybuchu I wojny światowej.

W sierpniu 1914r. został powołany do czynnej służby wojskowej w armii rosyjskiej i skierowany do oficerskiej szkoły piechoty w Odesie, po ukończeniu której mianowany został 1 XI 1915r. chorążym. W latach 1916 – 1917 w stopniu podporucznika (od grudnia 1916) walczył w 197 leśnym pp wchodzącym w skład 50 DP na froncie południowo- zachodnim w Małopolsce Wschodniej. Był współorganizatorem i prezesem Związku Wojskowych Polskich w tej dywizji. Z końcem 1917r. przeniesiony został do formułującego się w Odesie pułku strzelców polskich (dca gen. Skrzycki). Po jego rozwiązaniu służył od kwietnia 1918r. w III Korpusie Polskim, a następnie od grudnia tr. w 4 DP gen. Lucjana Żeligowskiego. Brał czynny udział w walkach z bolszewikami (w rejonie Odesy i Krymu), a następnie z Ukraińcami w ofensywie na Zbrucz w szeregach 14 pp(późniejszy 29pp). W maju 1919r. wrócił na stałe do Polski. W latach 1919 – 1921 służył w Stanisławowie, skąd przeniesiony został do 72 pp w Radomiu, a 4 I 1928r. – awansowany do stopnia kapitana- do 62pp w Bydgoszczy. Był w nim oficerem sztabowym. W okresie służby w 62 pp odbył kurs dla oficerów piechoty w Centrum Wyszkozenia Piechoty w Rembertowie, po którym awansowany był do stopnia majora (1932). W stan spoczynku został przeniesiony 31 XII 1935r. W latach 1936 – 1939 mieszkał w Bydgoszczy. Działał w Związku Oficerów Rezerwy i był komendantem Hufca Pracy Junaków w Fordonie.

21 VIII 1939r. ponownie zmobilizowany. Odbył kampanię wrześniową w 62 pp Dzieci Bydgoskich dowodzonym przez ppłk. Kazimierza Heilman – Rawicza, wchodzącego w skład 15 DP, ale jego udział w walkach jest nieznany. W okolicach Puław dostał się do niewoli niemieckiej, z której uciekł. Osiedlił się w powiecie włocławskim we wsi Goćław gm. Lubień Kujawski u szwagra Antoniego Bartczaka. Pod koniec 1939r. przeniósł się do Włocławka, gdzie mieszkał przy ul. Reymonta 3. W kwietniu 1940r. przeprowadził się do wsi Kaliski, , w której współwłaścicielem Składu Handlowo – Rolniczego był Stanisław Turno. Stąd przeniósł się

zagrożony aresztowaniem (sprawa dekonspiracji KZPL i KSSL) w maju 1941r. do wsi Gole, skierowany przez S. Turno do Alojzego Skrzyckiego, rządcy majątku w tej miejscowości. W latach 1942 – 1944 ponownie mieszkał w Kaliskach.

Od maja 1940r. do maja 1941r. pracował w charakterze weterynarza w Kaliskach. W Gole początkowo pracował jako robotnik rolny, a następnie jako stróż w majątku. Po powrocie do Kalisk pracował jako buchalter w tzw. Z – (Zusammengelegte) Höfe, do aresztowania 21 I 1944r.

W działalność konspiracyjną ,prawdopodobnie w Służbie Zwycięstwu Polski, włączył się w grudniu 1939r. Już 17 I 1940r. zorganizował jednak we Włocławku lokalną organizację konspiracyjną pod nazwą Bojowa Organizacja Ludowa, której został komendantem . Przyjął pseudonim „Wandalin”. Komenda BOL mieściła się w kolejnych miejscach pracy F. Sokołowskiego , a struktury organizacyjne powstały na terenie powiatu włocławskiego i nieszawskiego. Była to organizacja charakterze wojskowym skupiająca głównie osoby z przeszkoleniem wojskowym przede wszystkim oficerów i podoficerów rezerwy oraz o przekonaniach centro-lewicowych , zbliżonych do PPS–WRN. Jej działalność ,obok werbunkowej ,była ukierunkowana na wywiad , propagandę , samopomoc oraz szkolenie wojskowe – przygotowanie kadr dla przyszłego powstania powszechnego przeciwko Niemcom.

W okresie tworzenia ZWZ na Kujawach wschodnich i ziemi dobrzyńskiej miał on do kwietnia lub lipca 1940r. pełnić obowiązki komendanta Inspektoratu ZWZ Włocławek. Odsunięty został jednak od tworzenia struktur ZWZ w wyniku różnic politycznych dzielących go z ówczesnym kierownictwem KO ZWZ Pom. zdominowanym przez zwolenników endecji. Stąd od czerwca 1940r. blisko współpracował (podporządkował się) z komendą Okręgu ZWZ Łódź. Dopiero od przełomu 1941/1942r. stopniowo nawiązuje coraz bliższą współpracę z komendą ZWZ, a następnie AK Okręgu Pomorskiego. Od 1942r. brał czynny udział w pracach struktur Delegatury Rządu RP na Kraj we Włocławku i w pow. włocławskim .

Obok ZWZ- AK F. Sokołowski blisko współpracował z eksterytorialną siatką wywiadowczą KG Polskiej Organizacji Zbrojnej „Znak” (od 1942r.-AK), kierowaną na terenie Kujaw wschodnich przez por. Stanisława Świącickiego, pseud.: Barabasz oraz Kujawskim Związkiem Polityczno- Literackim (KZPL)-do dekonspiracji tego ugrupowania w lutym 1941r. Za jego zgodą Kazimierz Stankiewicz w Lubieniu Kuj. powieślał gazetkę „Świt” (jedna z nazw, pod którą ukazywało się „Ogniwo”), wydawaną przez KZPL.

Do jego najbliższych współpracowników należeli na terenie Włocławka i pow. włocławskiego ppor. rez. Eugeniusz Glas ,przybrane nazwisko Brudziński, pseud.: Marek- szef sztabu BOL, podof. rez. Stanisław Turno i jego żona Wanda- prowadzący kwaterę i główną

skrzynkę kontaktową Sokołowskiego, chor. Jan Zarębski , pseud.: Stanisław – dowódca rejonu Włocławek i jego zastępca st. sierż. Kazimierz Domeradski , Jan Napoleon Sarre (przez niego nawiązał kontakt z S. Świącickim) oraz do aresztowania w 1941r.: ppor. rez. lekarz Franciszek Heliodor Szummer, pseud.: Gwidon i Leon Sporny, pseud.: Szerszeń , a w pow. nieszawskim: podof. rez. Jerzy Piotr Krzesiński – komendant tego powiatu BOL i jego zastępca por. rez. Jerzy Gajewski , pseud.: Stanisław , Sztynwy. Łączniczką , do współpracowników F. Sokołowskiego była nauczycielka z Chodcza Zofia Wiśniewska, pseud.: Zofia.

W sierpniu 1943r. ,po rozmowach F. Sokołowskiego prowadzonych z przedstawicielami KO AK Pom. ppłk. Janem Pałubickim,pseud.: Gradus, Piorun i inne oraz z ppor. rez. Gustawem Ignacym Olszewskim, pseud.: Gracjan, w których pośrednikiem był S. Turno scalił BOL z AK. Przyjął wówczas pseud.: Jerzy. Początkowo wchodził w skład sztabu KO AK Pom., a od listopada 1943r. pełnił funkcję komendanta Insp. AK Wł., mianowany przez szefa sztabu KO kpt. Józefa Chylińskiego ,pseud.: Piotr ,Wicher i inne. Według innych źródeł miał stanąć na czele Podokręgu Południowo- Wschodniego Okręgu AK Pomorze.

Aresztowany został w Kaliskach 21 I 1944r. w tzw. wsypie „Willego”. Początkowo przebywał w więzieniu gestapo we Włocławku, gdzie był konfrontowany z G.I. Olszewskim i S. Świącickim. Bestialsko torturowany w obecności żony, która w wyniku tego postradała zmysły. Pod koniec lutego przekazany do więzienia gestapo przy obecnej ul. S. Sterlinga 16 w Łodzi. 8 IX 1944r. został przewieziony do więzienia w Radogoszczy, a 2 X 1944r. wysłany transportem specjalnym do obozu koncentracyjnego Mauthausen. Wyzwolony 5 V 1945r. przez wojska amerykańskie w lipcu 1945r. powrócił do Polski i zameldował się 19 lipca w Komisji Rehabilitacyjnej MON. Zamieszkał na stałe w Bydgoszczy, ale w drugiej połowie 1945 r. czasowo mieszkał we Włocławku, starając się pomóc byłym podkomendnym z konspiracji, którzy byli represjonowani przez UBP. Za działalność niepodległościową w okresie wojny i powojenną sam również był represjonowany i inwigilowany przez UBP do początków lat 60., który chciał go zmusić do współpracy, m.in. utrudniając Sokołowskiemu podjęcie stałej pracy. Pracował początkowo jako agronom w majątku Kot koło Piły, a od 1946r. do maja 1950r. kiedy został zwolniony i przeszedł na emeryturę w Bydgoskiej Spółdzielni Spożywców w charakterze kierownika personalnego. Był członkiem PPS do usunięcia z partii za działalność prawicową w 1948r. Po przejściu na emeryturę mieszkał do 1956r. w Bydgoszczy, następnie w Radomiu i od 1958r. w Białaczowie w pow. Opoczno.

Za działalność niepodległościową był odznaczony m. in. Krzyżem Niepodległości oraz Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami rozkazem KO Luneta z 24 XII 1944r. W 1945 r. awansowany do stopnia podpułkownika.

Zmarł ok. 1970r. w Białaczowie i tam pochowany .

FAiMPAKoWSP, KO, t. osob.: Bendig F. , Olszewski G., Pałubicki J.; tamże, Insp. Wł., t. osob.: Sporny L. Szummer F. H., Wiśniewska Z.; IPN-Del. Byd., sygn. IPNBY 044/171 (krypt. „Organizator – akta F. Sokołowskiego”); tamże, sygn. IPNBY 069/258, t. 3, s. 18, 21; tamże, sygn. IPN BY 070/2064, t. 1, k. 186; tamże, sygn. IPNBY 66/1812 (akta F. Szummera), k. 19; Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Księga ewidencji w łaźni więzienia na Radogoszczu, sygn. A – 4565, k. 1026; tamże, sygn. A – 4565, k. 120a; Listy F. Sokołowskiego do Jana Sarre z dn. 29 V 1960r. i dn. 3 XII 1960r. (w zbiorach autora); M. Turno – Jędrzejczak, Wspomnienia okupacyjne, Warszawa 2001, s. 13 – 14, mps (kopia w zbiorach autora); Relacje;: Markiewicz A. (z d. Turno), Świącicka – Radomska J. (w zbiorach autora) ; *Armia Krajowa Szkice z dziejów Sił Zbrojnych Polskiego Państwa Podziemnego* , pod red. K. Komorowskiego, Warszawa 2001, s. 154-155; Chrzanowski B., *Rozwój organizacyjny ZWZ-AK na Pomorzu* , [w:] *Polskie Państwo Podziemne na Pomorzu 1939-1945* , pod red. G. Górskiego , Toruń 1999, s. 69. B. Ziółkowski, *Geneza i początki konspiracji we Włocławku i na terenie Kujaw Wschodnich w latach 1939-1940- stan badań i zarys problematyki* , „Ziemia Kujawska”, t. XVI, 2003, s. 156-158; tenże, Sokołowski Florian [w:] SBKP, cz. 7, (w przygotowaniu).

Bogdan Ziółkowski

II/14

SOKOŁOWSKI FLORIAN

pseud.: Wandalin, Jerzy

(1894–ok. 1970), twórca i komendant Bojowej Organizacji Ludowej, komendant Inspektoratu Armii Krajowej Włocławek.

Urodził się 13 I 1894 r. we wsi Tulce — Leśniczówka, pow. Chełm Lubelski, w wielodzietnej rodzinie rolniczej Franciszka i Józefy z d. Jastrzębskiej. Szkołę powszechną (3-klasową) ukończył w 1906 r. w Sochocinie, pow. Płońsk (gdzie jego ojciec zakupił 22-morgowe gospodarstwo), a średnią —

Gimnazjum im. Rocha Kowalskiego w Warszawie — w 1913 r. W tym samym roku podjął studia w Instytucie Rolniczym w Puławach, przerwane po zaliczeniu dwóch semestrów na skutek wybuchu I wojny światowej.

W sierpniu 1914 r. został powołany do czynnej służby wojskowej w armii rosyjskiej i skierowany do oficerskiej szkoły piechoty w Odessie, po ukończeniu której mianowany został 1 XI 1915 r. chorążym. W latach 1916–1917 w stopniu podporucznika (od grudnia 1916) walczył w 197. leśnym pp wchodzącym w skład 50. DP na froncie południowo-zachodnim w Małopolsce Wschodniej. Był współorganizatorem i prezesem Związku Wojskowych Polskich w tej dywizji. Z końcem 1917 r. przeniesiony został do formującego się w Odessie pułku strzelców polskich (dowódca gen. Skrzycki). Po jego rozwiązaniu służył od kwietnia 1918 r. w III Korpusie Polskim, a następnie od grudnia tr. w 4. DP gen. Lucjana Żeligowskiego. Brał czynny udział w walkach z bolszewikami (w rejonie Odessy i na Krymie), a następnie z Ukraińcami w ofensywie na Zbrucz w szeregach 14. pp (późniejszy 29. pp). W maju 1919 r. wrócił na stałe do Polski. W latach 1919–1921 służył w Stanisławowie, skąd przeniesiony został do 72. pp w Radomiu, a 4 I 1928 r. — awansowany do stopnia kapitana — do 62. pp w Bydgoszczy. Był w nim oficerem sztabowym. W okresie służby w 62. pp odbył kurs dla oficerów piechoty w Centrum Wyszkożenia Piechoty w Rembertowie, po którym awansowany był do stopnia majora (1932). W stan spoczynku został przeniesiony 31 XII 1935 r. W latach 1936–1939 mieszkał w Bydgoszczy. Działał w Związku Oficerów Rezerwy i był komendantem Hufca Pracy Junaków w Fordoniu.

Dnia 21 VIII 1939 r. został ponownie zmobilizowany. Odbył kampanię wrześniową w 62. pp Dzieci Bydgoskich dowodzonym przez ppłk. Kazimierza Heilman-Rawicza, wchodzącego w skład 15. DP, ale jego udział w walkach jest nieznamy. W okolicach Puław dostał się do niewoli niemieckiej, z której uciekł. Osiedlił się w powiecie włocławskim we wsi Gocław, gm. Lubień Kujawski, u szwagra, Antoniego Bartzaka. Pod koniec 1939 r. przeniósł się do Włocławka, gdzie mieszkał przy ul. Reymonta 3. W kwietniu 1940 r. przeprowadził się do wsi Kaliski, w której współwłaścicielem Składu Handlowo-Rolniczego był Stanisław Turno. Stąd przeniósł się, zagrożony aresztowaniem (sprawa dekonspiracji KZPL i KSSL), w maju 1941 r. do wsi Gole, skierowany przez S. Turno do Alojzego Skrzyckiego, rządcy majątku w tej miejscowości. W latach 1942–1944 ponownie mieszkał w Kaliskach.

158

*Włocławski słow. biograficzny
pod red. Stanisława Kunikowskiego,
Włocławek 2005, t. III*

Od maja 1940 r. do maja 1941 r. pracował w charakterze weterynarza w Kaliskach. W Golach początkowo pracował jako robotnik rolny, a następnie jako stróż w majątku. Po powrocie do Kalisk pracował jako buchalter w tzw. Z (Zusammengelegte) Höfe, do aresztowania 21 I 1944 r.

W działalność konspiracyjną, prawdopodobnie w Służbie Zwycięstwu Polski, włączył się w grudniu 1939 r. Już 17 I 1940 r. zorganizował jednak we Włocławku lokalną organizację konspiracyjną pod nazwą Bojowa Organizacja Ludowa, której został komendantem. Przyjął pseudonim Wandalin. Komenda BOL mieściła się w kolejnych miejscach pracy F. Sokołowskiego, a struktury organizacyjne powstały na terenie powiatu włocławskiego i nieszawskiego. Była to organizacja o charakterze wojskowym, skupiająca głównie osoby z przeszkoleniem wojskowym — przede wszystkim oficerów i podoficerów rezerwy oraz o przekonaniach centrolewicowych, zbliżonych do PPS—Wolność, Równość, Niepodległość. Jej działalność, obok werbunkowej, była ukierunkowana na wywiad, propagandę, samopomoc oraz szkolenie wojskowe — przygotowanie kadr dla przyszłego powstania powszechnego przeciwko Niemcom.

W okresie tworzenia ZWZ na Kujawach wschodnich i ziemi dobrzyńskiej miał on do kwietnia lub lipca 1940 r. pełnić obowiązki komendanta Inspektoratu ZWZ Włocławek. Jednak został odsunięty od tworzenia struktur ZWZ w wyniku różnic politycznych dzielących go z ówczesnym kierownictwem KO ZWZ Pomorze, zdominowanym przez zwolenników endecji. Stąd od czerwca 1940 r. blisko współpracował (podporządkował się) z komendą Okręgu ZWZ Łódź. Dopiero od przełomu 1941/1942 r. stopniowo nawiązywał coraz bliższą współpracę z komendą ZWZ, a następnie AK Okręgu Pomorskiego. Od 1942 r. brał czynny udział w pracach struktur Delegatury Rządu RP na Kraj we Włocławku i w pow. włocławskim.

Obok ZWZ-AK F. Sokołowski blisko współpracował z eksterytorialną siatką wywiadowczą KG Polskiej Organizacji Zbrojnej „Znak” (od 1942 r. — AK), kierowaną na terenie Kujaw wschodnich przez por. Stanisława Święcickiego, pseud. Barabasz, oraz Kujawskim Związkiem Polityczno-Literackim (KZPL) — do czasu dekonspiracji tego ugrupowania w lutym 1941 r. Za jego zgodą Kazimierz Stankiewicz

w Lubieniu Kujawskim powiełał gazetkę „Świt” (jedna z nazw, pod którą ukazywało się „Ogniwo”), wydawaną przez KZPL.

Do jego najbliższych współpracowników należeli na terenie Włocławka i pow. włocławskiego ppor. rez. Eugeniusz Glas, przybrane nazwisko Brudziński, pseud. Marek — szef sztabu BOL, podof. rez. Stanisław Turno i jego żona Wanda — prowadzący kwaterę i główną skrzynkę kontaktową Sokołowskiego, chor. Jan Zarębski, pseud. Stanisław — dowódca rejonu Włocławek, i jego zastępca st. sierż. Kazimierz Domeradzki, Jan Napoleon Sarre (przez niego nawiązał kontakt ze S. Święcickim) oraz do aresztowania w 1941 r.: ppor. rez. lekarz Franciszek Heliodor Szummer, pseud. Gwidon, i Leon Sporny, pseud. Szerszeń, a w pow. nieszawskim: podof. rez. Jerzy Piotr Krzesiński — komendant tego powiatu BOL i jego zastępca por. rez. Jerzy Gajewski, pseud.: Stanisław, Sztyny. Łączniczką, do współpracowników F. Sokołowskiego, była nauczycielka z Chodcza — Zofia Wiśniewska, pseud. Zofia.

W sierpniu 1943 r., po rozmowach F. Sokołowskiego prowadzonych z przedstawicielami KO AK Pomorze ppłk. Janem Pałubickim, pseud.: Gradus, Piorun i inne, oraz z ppor. rez. Gustawem Ignacym Olszewskim, pseud. Gracjan, w których pośrednikiem był S. Turno, scalił BOL z AK. Przyjął wówczas pseudonim Jerzy. Początkowo wchodził w skład sztabu KO AK, a od listopada 1943 r. pełnił funkcję komendanta Insp. AK Wł., mianowany przez szefa sztabu KO kpt. Józefa Chylińskiego, pseud.: Piotr, Wicher i inne. Według innych źródeł, miał stanąć na czele Podokręgu Południowo-Wschodniego Okręgu AK Pomorze.

Aresztowany został w Kaliskach 21 I 1944 r. w tzw. wyspie „Willego”. Początkowo przebywał w więzieniu gestapo we Włocławku, gdzie konfrontowano go z G.I. Olszewskim i S. Święcickim. Był bestialsko torturowany w obecności żony, która w wyniku tego postradała zmysły. Pod koniec lutego przekazany został do więzienia gestapo przy obecnej ul. S. Sterlinga 16 w Łodzi. 8 IX 1944 r. został przewieziony do więzienia na Radogoszczu, a 2 X 1944 r. wysłany transportem specjalnym do obozu koncentracyjnego Mauthausen. Wyzwolony 5 V 1945 r. przez wojska amerykańskie, w lipcu 1945 r. powrócił do Polski i zameldował się 19 lipca w Komisji Rehabilitacyjnej MON. Zamieszkał

na stałe w Bydgoszczy, ale w drugiej połowie 1945 r. czasowo mieszkał we Włocławku, starając się pomóc byłym podkomendnym z konspiracji, którzy byli represjonowani przez UBP. Za działalność niepodległościową w okresie wojny i powojenną sam również był represjonowany i inwigilowany przez funkcjonariuszy UBP do początków lat 60., którzy chcieli go zmusić do współpracy, m.in. utrudniając Sokołowskiemu podjęcie stałej pracy. Pracował początkowo jako agronom w majątku Kot koło Piły, a od 1946 r. do maja 1950 r., kiedy został zwolniony i przeszedł na emeryturę, w Bydgoskiej Spółdzielni Spożywców w charakterze kierownika personalnego. Był członkiem PPS do usunięcia z partii za działalność prawicową w 1948 r. Po przejściu na emeryturę mieszkał do 1956 r. w Bydgoszczy, następnie w Radomiu i od 1958 r. w Białaczowie w pow. Opoczno.

Za działalność niepodległościową był odznaczony m.in. Krzyżem Niepodległości oraz Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami rozkazem KO Luneta z 24 XII 1944 r. W 1945 r. awansowany do stopnia podpułkownika.

Zmarł ok. 1970 r. w Białaczowie i tam został pochowany.

FAPAK, KO, t. osob.: Bendig F., Olszewski G., Pałubicki J.; tamże, Insp. Wł., t. osob.: Sporny L., Szummer F. H., Wiśniewska Z.; IPN-Del. Byd., sygn. IPNBY 044/171 (krypt. „Organizator” — akta F. Sokołowskiego); tamże, sygn. IPNBY 069/258, t. 3, s. 18, 21; tamże, sygn. IPN BY 070/2064, t. 1, k. 186; tamże, sygn. IPNBY 66/1812 (akta F. Szummera), k. 19; Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Księga ewidencji w łazni więzienia na Radogoszcu, sygn. A-4565, k. 1026; tamże, sygn. A-4565, k. 120a; Listy F. Sokołowskiego do Jana Sarre z dn. 29 V 1960 r. i dn. 3 XII 1960 r. (w zbiorach autora); M. Turno-Jędrzejczak, Wspomnienia okupacyjne, Warszawa 2001, s. 13–14, maszyn. (kopia w zbiorach autora); Relacje: Markiewicz A. (z d. Turno), Szydłowska M., Święcicka-Radomska J. (w zbiorach autora); — *Armia Krajowa. Szkice z dziejów Sił Zbrojnych Polskiego Państwa Podziemnego*, pod red. K. Komorowskiego, Warszawa 2001, s. 154–155; Chrzanowski B., *Rozwój organizacyjny ZWZ-AK na Pomorzu*, [w:] *Polskie Państwo Podziemne na Pomorzu 1939–1945*, pod red. G. Górskiego, Toruń 1999, s. 69; B. Ziółkowski, *Geneza i początki konspiracji we Włocławku i na terenie Kujaw Wschodnich w latach 1939–1940 — stan badań i zarys problematyki*, „Ziemia Kuj.”, 2003, t. 16, s. 156–158; tenże, *Sokołowski Florian*, [w:] *SBKP*, cz. 7 (w przygotowaniu).

Bogdan Ziółkowski

Ścisłe tajne

13 III 1956r.

Woj. U. B p
Nr CA-53/HM/56

do Naczel. Wydziału X- po
= By

Sokolowski Florian

Franciszek Józefa Gąstnyboka

12 I 1894 Lesniczówka

Bydgoszcz ul. Piastowska Nr 17/2

przed zakończeniem sprawy Kier. S. I. Wydz. III

ki 6

Investicjonizm osobowy

Data ślubu 13. 10. 1918

Antonina z d. Sell w 17 I 1900

Ślk. pow. Żel. w Sochocinie po Płońsku 1906

matura gimnazjalna w 1923 w Wiedle Górnym R. Kowalskiego

wybit. zawod. 1 rok studiów rol. w Puławach.

do 1936 oficer zawodowy

podczas okup. Inspekt. ŻWZ AK. Żochi i w-wiek.

od 1946 PPS Komitet Grod. By

By dn 18 VI 48

ki 7

Do P. Gim. im. Rode Dłoboszskiego ul. Światokrzyska nr 27.

1913/14 1 rok studiów Inst. Rolniczy w Puławach

Do wojak. rosyjskiego powołał. w VIII 1914r.

2-ga Dyw. Żeligowskiego → powrót do Polski w maju 1919,
w stan. spoczynku przeniesiony 31 XII 1935r.

21 VIII 38 ponownie zmobil. do WP

Od 17 I 40 samodzi. Deament. Akcji konsp. BOK. dn 21. I 1944r
arenowany przez Gestapo we wsi Działki gm. Lubien, przewiez. do
W-ka, nastsp. do Łodzi i wreszcie wywieziony do Auschwitzu dnia
w oboz. Białany

z IX przewieziony do Żel. Mauth. - wyzwolony 5-5-1945 przez
wojsk. amerykańskie. Dn 19 VII 45 zameldował się w komisji rehabilit.
MOW. Od 25 XI 46 do 31 VIII 46 sędzią Państ. Magister 5pt.
Od 1 IX 46 bez pracy

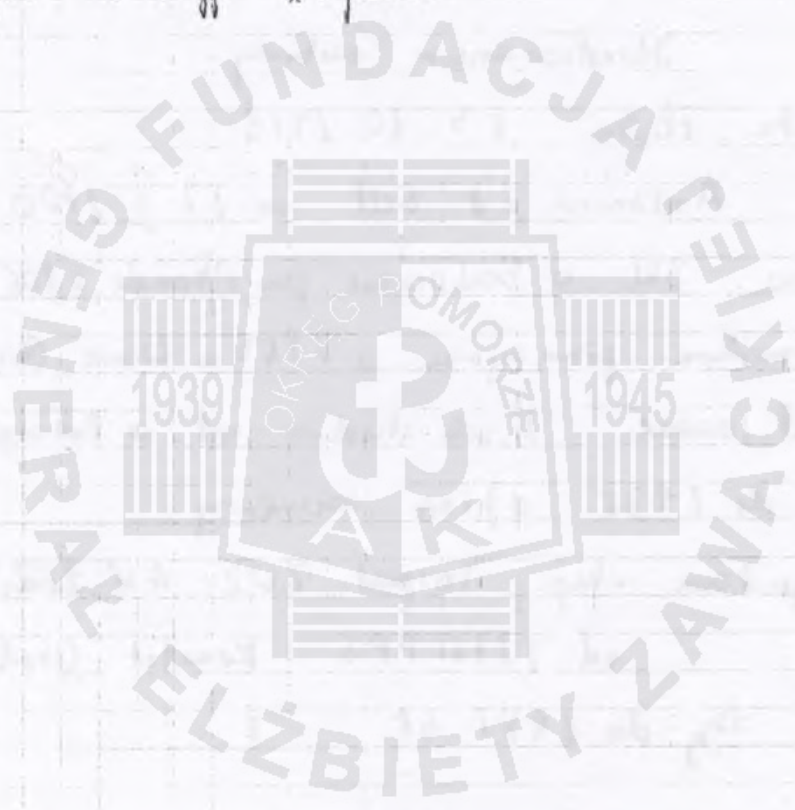
k. 10 ujawnił się w 1945 r. w RKKU Bydgoszcz jako inspektor
AK 20.8.47.

k. 8 ob. w stopniu ppłk. (1957)

k. 17 Rozprac. służbowi w 1945 był agent o kryps
złoty; prowadził prac. ref. "Korsak"

k. 26 agent "Batory" z X 1947

k. 4 agent o kryps "Sylwester"
meT

IV/11. Głównospowiedca F. Sokolowski
& imię Janem Sarre, ojcem Jadwigi
Świącickiej - Dąbomyśkiej & ol. Sarre:

1. Skroś kopie listów - rekapitulacji:

- 23.05. 1960

h. 1 s. 1

- 23.09. 1960

h. 2 s. 2-3

- 3.12. 1960

h. 1 s. 4

IV/11/11

Szanowny Panie Twójniere!

Tak karte proctora, jak i list obywatela i najmocniej przepranem, że natychmiast nie odpisatem. Gdy kartę otrzymentem bytem chory i to dłuższy czas. W tej chwili eruj się dobrze i chętnie służę Panu z pomocą.

Procień mystarczyło by, aby Pan podał miój adres, a bodz pmyśla by nerwanie na wyprawy. Nie miem tylko co im będzie chodziło, czy to, że należeliśmy do A. R., czy też czy bytem śmiadkiem podpakuia Radogorscy. Ja Radogorscy opuścitem z wiesi w październiku, czy też w listopadzie, już nie pamiętam, a tych myślkich, które się przyzuali do niego ratnywali do dalszego śleotwa. Proszę o pokazanie mego adresu i tym, abyem był nerwany do przesłuchania.

Przesyłam Panu miłe pozdrowienia oraz ucałowanie rękł prawomej krodzone i panu Jadi, oraz proszę usidknie wrogdzenia.

Oddamy

Małowski

Miatacior 29. V. 60
pow. Opoczno.
voj. Wielkie

59 lit. g. m. w. k. 6. 11. 60

NADAWCA:

Horian Sokolomki

(imie i nazwisko)

Białobor

(nazwa i nr placówki poczt.)

POCZTA

Opornó

(POWIAT)

woj. kielecki

(miejsce zamieszkania, ulica, nr domu)

40 AS G

KARTKA POCZTOWA

Mr J. Sare

Katowice

POCZTA

(nazwa i nr placówki pocztowej)

Teatralna 8/2

P. P. 1. 1. 1. 58-5.000.000

(miejsce zamieszkania, ulica, nr domu)

Białobor, 29. IX 13

Przemny Panie Drogomirze!

Dopiero dziś otrzymałem Pański chleb kartki i spiesz z odpowiedzią, W tej chwili mamy w Białoborze, również w Zakł. Spec. Kieralnego czasu przechodzi na emeryturę. U mnie wszystko bez zmian. Tenkimi na przesłanie. Jeśli byłby w czasie odniek pomowy - proszę bardzo, w nadziei, chęci i życzliwie do odpowiedzi.

Przeżam miłe pozdrowienia.

Skłamał.

11/11

11/11

11/2/3

Prátacov. 29. IX. 19

Stranomy Saviu Druymine!

Dopiero c'is' obrymestem Samskie chv'e kark'e
i sp'is' z volpov'oi dr'v'e. V toj chv'e, prav'ye,
v Prátacovoi, no v'ic'e z Toki. Spee. D'nicellugom
erac'e p'iech'ov'e, na emoyt'ov'e. K' n'ic'e p'oz'ost'e
k'ev am'ic'ev. T'esh'm'ic'i na p'ez'ic'ic'ic'i. F'ach' by'lo
v' erac'e ol'nic' p'om'ov'ny - p'om'ov' kark'e, i
kark'e, chv'e b' p'it'om' c'le obryp'ov'ov'ye.

Pratyacu mil'e pozdrav'ic'ia.

Stotomk'

11/4³

Milke Franowmy Pawe Fryzierski (Jan Sarve)

La list serdecnie dziękuje i wyraża
Pawu z tego znaczenia. Wreszcie mi
wesoło. Ja po matę wybieram się do wiatku
prekuryjnego i nie długo przestawę wa
sować. Tris' dżere jakos' leci i daje
sobie radę, ale późniejs' z reutę trudnie
bessie. Najgorzej, że mi będzie miał mi nie
nie w miesiąc i to mnie najmiej bunc
jeśli Pawu będzie mógł czynić oburzyć, prona,
jak najuproszej, tylko chciałbym mi być
jare dui napród. S.p. Staria mprosi
nam bardzo cześć, uproszając go, aby
się nie przyzwalał, jednak był tak prosty
dziejny, że nie potrzebował ukryć przywali
woni do A.K.

Praszam Pawe Fryzierski z miłą pozdrow
jak również i Paniom.

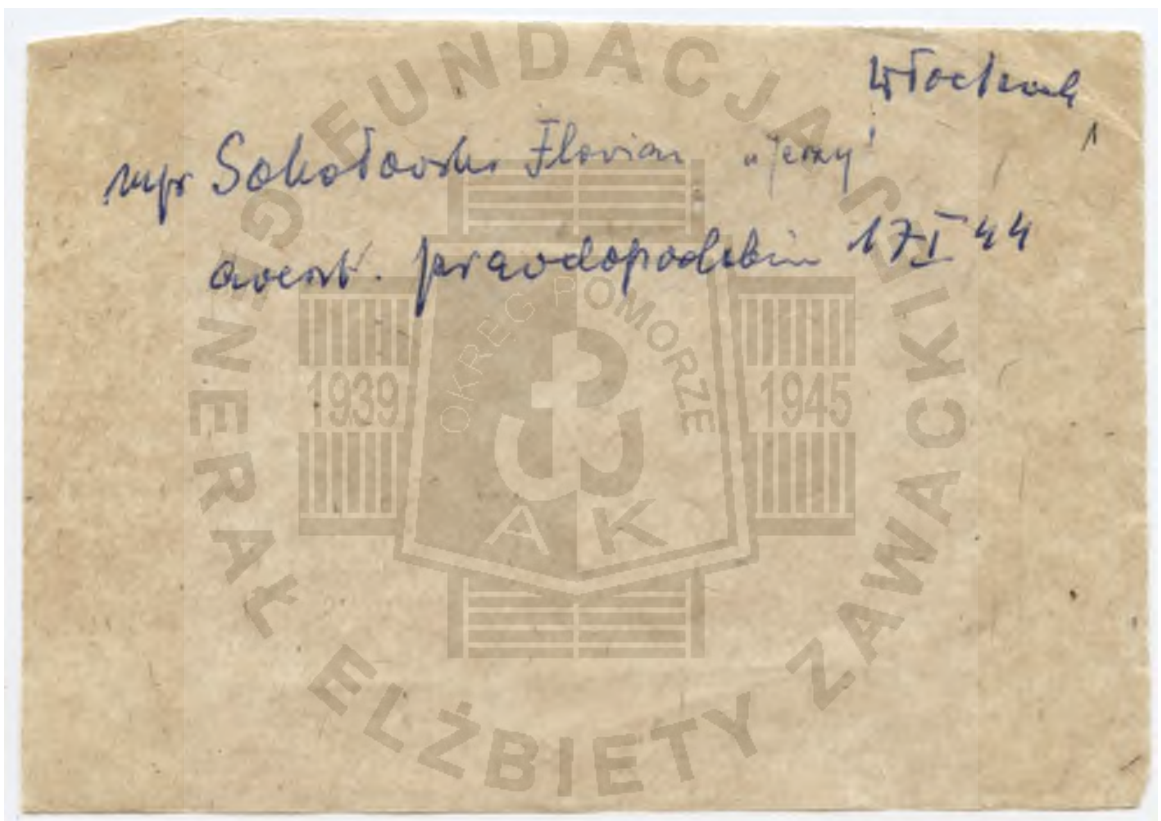
Adolamy Sokolowski

Warszawa, 9. XII. 60

Przechowana miła postawiana

T. M-11411 1913 Rom. Włocławek

Sokołowski Florian
W. Party informacyjne
K-18

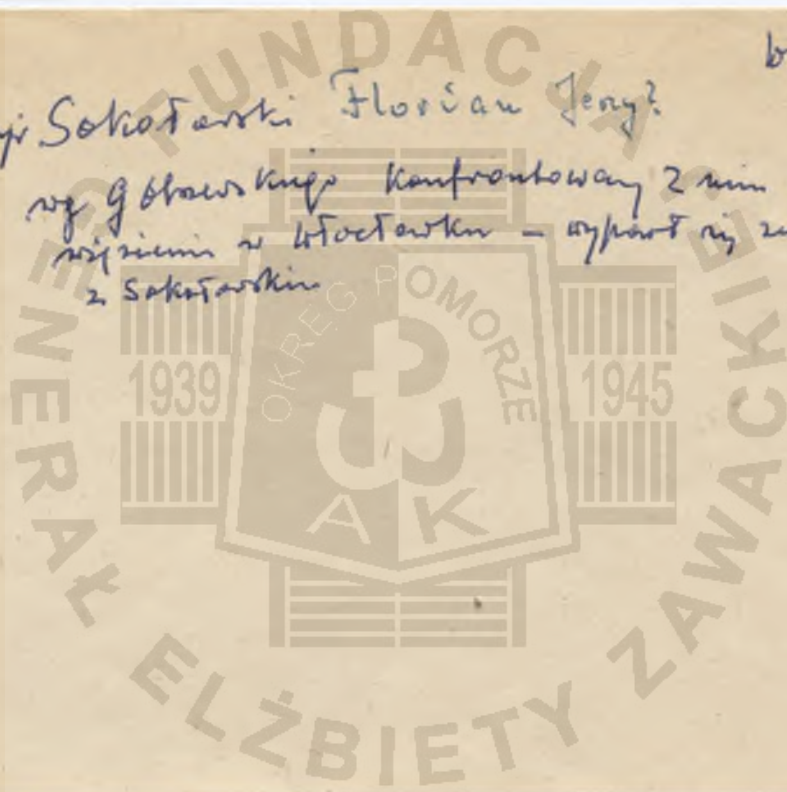
Wrocław
mgr Sokołowski Florian
awent. przewodniczącym 17.1.44
1

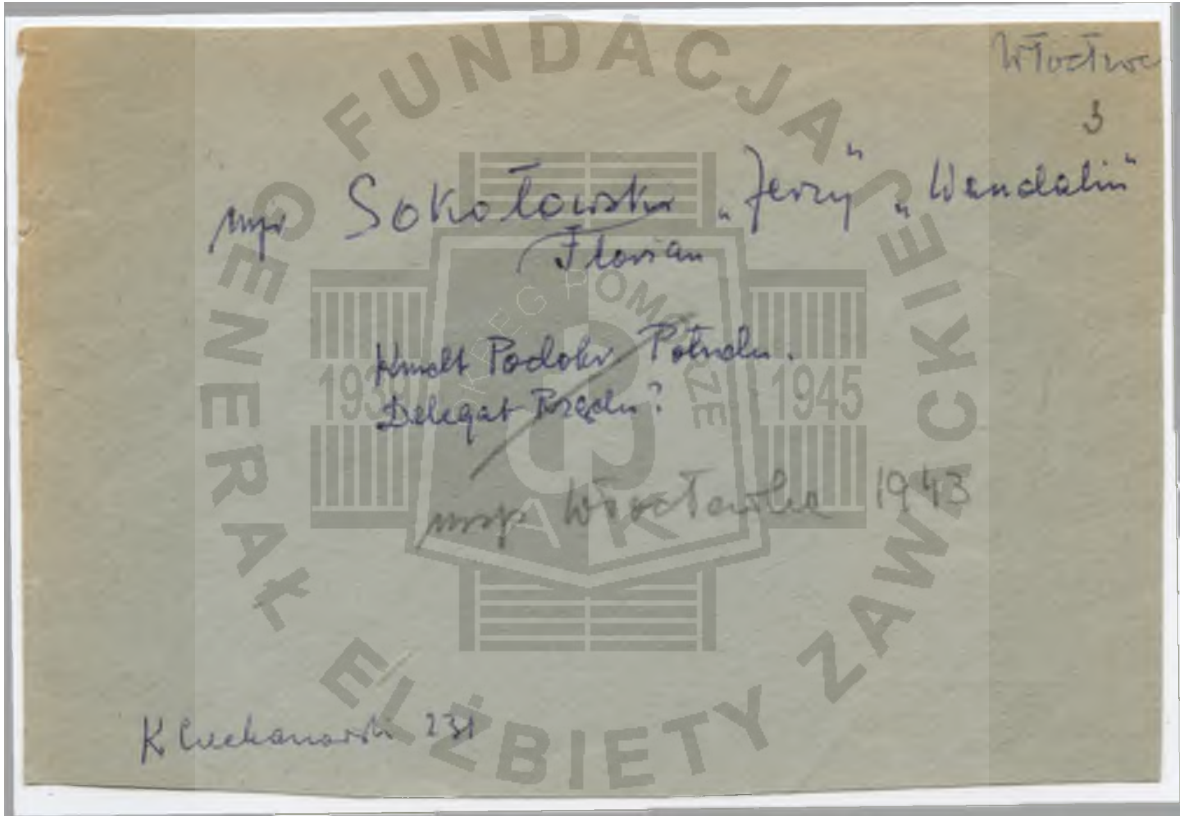
FUNDACJA
OKRĘG POMORZE
1939 1945
ELŻBIETY ZAWACKI

+ mi Sióstranki Florian Jęży?

Włodzisław
↓

Woj. G. obaw. kupa. konfrantoway 2 min. w
miejscu w Włodzisławie - wyjazd w majamowici
z Sióstranki

Włodzawek
Sokółowski T. Jerzy "Najp." Wandalin 4
Florkidm
Kunde Podchorążym Patulnicarop do 1942 r

nie był uczestnikiem o G. Hruszkim Sokółowski
został delegatem Rządu - pryncypal 1942 r
obecnie Podchorążym?

Sokółowski w 1944 był w więzieniu w tocku

Rok powstania 1945
Osm
2002

Sokołowski
miasteczko za Chodczem

oficjalnie przedłożony

Włocławek
nr. 1896?

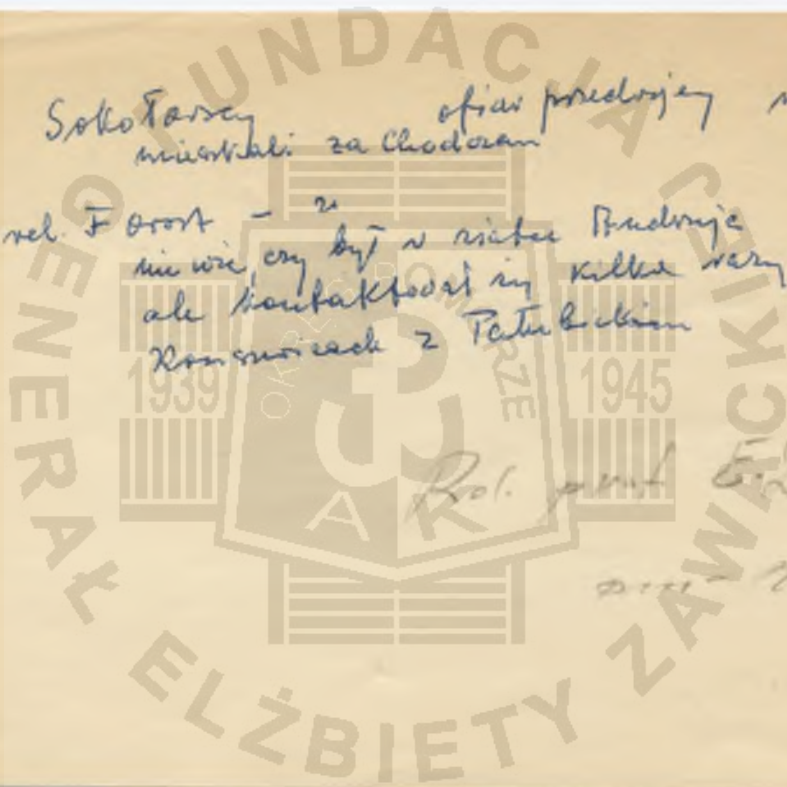
5

vel. F. Frost - 2

nie wie czy był w szeregach Podwojska
ale kontaktował się kilka razy w
Krasnowie z Peter Buchtem

Pol. gen. E. ...

2000 - 2002

Włocławek

6

Sokolowski "Florian"
(jako robotnik w 1942/43)
przebywał w Zolach u Chodera
właściciela cegielni (miał żonę, Marię)
w 1943.

Świadkowie są: :

Zofia Nosińska - z Kolasinickich (Chodera)

Stanisław Myrskiewicz

~~Stanisław Myrskiewicz~~

Był w Chodzie u St. Myrskiewicza (w 1946) po wojnie

Sokolowski był arestowany we wsi Ralinska
po wojnie u młynarza /starego Chodera/
był w Młynarstwie w Chodzie

WŁOCŁAWEK

7

Mój SOKOŁOWSKI FLORIAN

Był na terenie pow. włocławskiego klaszem
westerjarii. W 2 WZ figurował jako Delegat
Kredyt. Do sprawy wojkowej nie był nigdy
brany pod uwagę. Wiem o tym od "Andrzej"
(Józefa Obrowskiego), który go zaangażował. Sądził
był usypiany u 1846r - G. Obrowski miał z nim
kontakty u gestapo wrocławskim.

Z rel. G. Obrowskiego - list z 10. V. 74 do M. Wójcickiego
s. 3

AM

Kłobanek 8

Lokotowski Floridia - mjr komendant
Wrocławskiego Inspektoratu Samorządowego
okręgu AK. 17-18/1943

Lokotowski, str. 441 (2317)

Sokotowski ^{Florian} AK
"TEODOR" "JERZY"

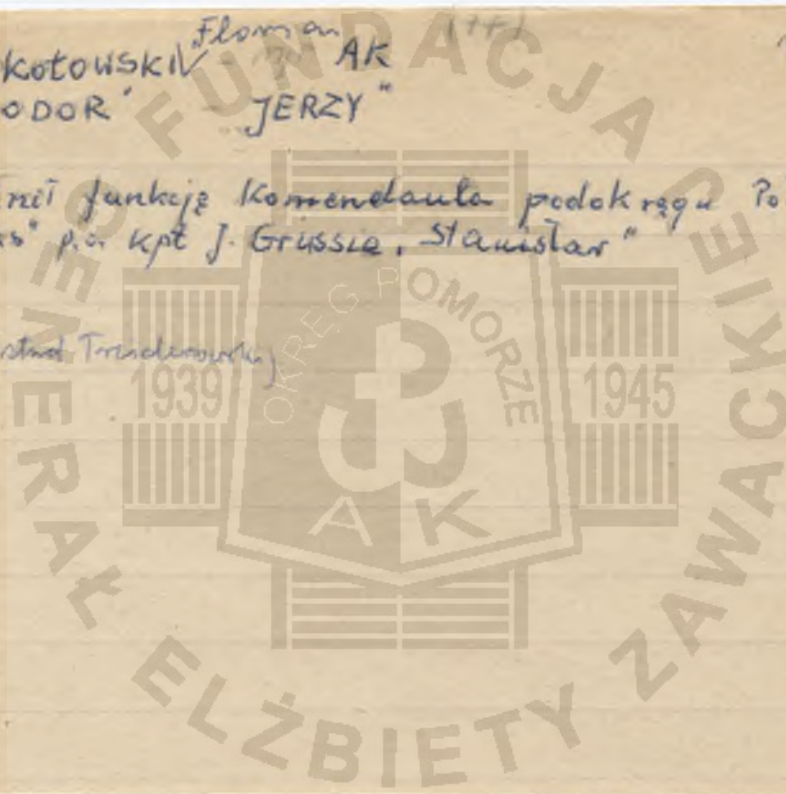
Włodzianek
9

pełnił funkcję Komendanta podokręgu Pol. Wsch.
"Globus" p.o. kpt J. Grusie, Stanisław

(stron. Trzeciokomenda)

1939

1945

Włodzawek
Sokolowski Florian mjr / ppłk ps. Wanda¹⁰
wg rel. Zofii Wisniewskiej (334 Pom)

F. Sokolowski utworzył 17. I 1940r. we Włodzawku organizację ^{partyzancką} "Bojowa Organizacja Ludowa" B.O.L. - wisniewska materiała do niej / ok 85

F. Sokolowski w 1944 był w więzieniu w Łodzi / ok 85

a

T Sokolowski Florian

Włodzawek

11

arenowany w sprawie G. Obrowskiego, niedział
we Włodzawku w celu obok H. Burdy.

Wypowiedziany został do Łodzi tym samym trans-
portem co H. Burda tj 29 ii 1944 r

Zmarł w więzieniu w Łodzi z odumierającej
obrazin domowych i choroby przewlekłej

inf H Burda z Włodzawek - list do SŻ 2 ^{13/82}/_{vi}

Insp. Wroclawek
AK 12

mjr SOKOLOWSKI HENRYK ? FLORIAN

Komendant Insp. Wroclawek (przed Josephem
Obrowskim ps. "Andrzej").

Źródło: Rel. F. Bandiga. Arch. Pow. Hk.,
M-30s.4

A. Zak. 91

Włodzianki
22- AK

13

Solłotorski Iwan mjr

Kmdr Inspektoratu Włodzianki do amunicji
berem 1943r.

Zob. T.: Kolewski T., Wsp. Włodzianki, Instytut
ojcu my s. 3.

HMM p2

FUNDACJA

Włocławek¹⁴
AK - BDL

mjr. Sokołowski Florian
ps. "Hamdalin"

1939 1945
Utkoruy i 1940r. Wojna
organizacja ludowa BDL

Zob. Biuletyn Przemysławski 70/2000
Włocławek s. 10, tem. problemat
AK - BDL

mjr Sokolowski Florian
ps. „Wandalin”

Wrocław
BOŁ
15

We Wrocławiu utworzył 17. 01. 1940 r.
Bojową Organizację Ludową, której
bazę tworzyli oficerowie i podchorążowie

zob. art. Ziolkowski Bogdan, „Kwadrans-
via” nr 13/2002 r.; k. mob. Łokut
org. kosp.

Wz. VI 02

pptk. Sokotowski Florian
ps. "Wandalin"

Włocławek
PK
19

zob. oświadczenie z. 1/1 Nr. 1255/2089 Pon.
Szumner Franciszek

EXE - VII'04

Sokołowski Florian
ps. "Jery"

Wrocław
AK 17

zob: Chreanowski B., Gasiornowski A.,
Steyer E., Pol'skie Podziemie
we Pomorzu..., Gdańsk 2005,
s. 157, 401-402.

Wd. 11/15

Sokotowski Florian Włocławek
BOS-PAK 18

zob. Liołkowski Bogel, Polskie
Podziemie na Kijawach...,
Torun 2008, s. 173, passim.

Wł. 11/15

SOKOLOWSKI Florian

